

**”PARADIGME POSTMODERNE ÎN
FORMAREA PROFESIONALĂ
ÎN DOMENIUL PROTECȚIEI MEDIULUI”**

Radu BĂLĂNEAN

Editura IEERH, Tîrgu-Mureș, 2013

Universitatea Transilvania Brașov, 2013

CUPRINS

	Pag.
1. NOȚIUNI GENERALE PRIVIND ABORDĂRILE POSTMODERNE ÎN POLITICILE DE MEDIU, EDUCAȚIE ȘI DEZVOLTAREA DURABILĂ	6
1.1 Introducere în abordările postmoderne adaptativ-dinamice dintr-o perspectivă Inter-, Pluri-, și Transdisciplinară.....	6
1.2 Politicile europene în domeniul dezvoltării durabile.....	9
2. FORMAREA PROFESIONALĂ ȘI INOVAREA ÎN DOMENIUL PROTECȚIEI MEDIULUI LA NIVEL EUROPEAN ȘI NAȚIONAL	21
2.1 Formare profesională și inovare în politicile UE	21
2.2. Formare profesională și inovare în contextul Dezvoltării Durabile în politicile României.....	23
3. ANALIZA FORMĂRII PROFESIONALE DIN ROMÂNIA ȘI REGIUNEA CENTRU ÎN DOMENIUL PROTECȚIEI MEDIULUI	32
3.1 Analiza sistemului de formare inițială în domeniul protecției mediului în învățământul preuniversitar.....	32
3.2 Analiza sistemului de formare profesională a adulților în domeniul protecției mediului.....	38
4. CONCLUZII ȘI DIRECȚII VIITOARE DE STUDIU ȘI CERCETARE.....	44
BIBLIOGRAFIE.....	48

CAP. 1. NOȚIUNI GENERALE PRIVIND ABORDĂRILE POSTMODERNE ÎN POLITICILE DE MEDIU ȘI DEZVOLTAREA DURABILĂ

1.1 Introducere în abordările postmoderne adaptativ-dinamice dintr-o perspectivă Inter-, Pluri-, și Transdisciplinară

Astăzi provocările în planurile multiple ale umanității și ale planetei, indiferent de domeniu, inevitabil comportă o abordare prin prisma paradigmelor postmoderne adaptativ-dinamice, dintr-o perspectivă Inter-, Pluri- și Transdisciplinară. Dacă abordarea holistică a devenit improprie prin confiscarea acestui termen de multe mișcări spiritualiste, în lumea științifică de astăzi se utilizează tot mai mult termenii de "multidisciplinaritate" și "transdisciplinaritate". Abordarea monodisciplinară a unui subiect sau teme de studiu sau de cercetare este demult depășită, iar abordarea de actualitate și din perspectiva accesului la paradigmele viitoare a căpătat treptat, trecând prin diferite faze la forma: Inter-, Pluri- și Transdisciplinară. Cu toate că Basarab Nicolescu (1999) tratează amply transdisciplinaritatea atrage atenția asupra necesității luării în calcul a conceptului în întregul său: Inter-, Pluri- și Transdisciplinaritatea. Acest concept în forma sa completă ia în calcul nu doar abordarea dintr-o perspectivă multidisciplinară, ci și transcenderea prin aceste discipline. În același timp este necesar să ținem cont de spațiul dintre diversele discipline, de necesitatea creării unui limbaj de comunicare între acestea care să permită înțelegerea și accesul atât din propria perspectivă, cât și din perspectiva disciplinei/ disciplinelor "partener". Astfel pentru a completa conceptul, corelarea legăturilor directe și indirecte între toate disciplinele utilizate într-un anumit subiect de studiu sau de abordare devine inevitabilă. (Bălănean & Coșa, 2011)

Luând în discuție mediul sau în aceeași măsură protecția mediului putem ușor constata că acestea nu pot fi abordate monodisciplinar ca urmare această abordare comportă perspective din multiple domenii ale științei și tehnologiei. Odată cu avansarea științei și tehnologiei, exponențial am putea spune cel puțin în ultimele decenii, se adaugă noi și noi domenii cum ar fi inevitabilă tehnologia informației care a devenit indispensabilă aproape în

cvasitotalitatea domeniilor, dar și domenii cum ar fi genetica, astronomia, arheologia, istoria sau evoluționismul. Paradigmele s-au modificat și ele de-a lungul timpului deși până nu demult se luau în discuție paradigmele clasice vs paradigmele moderne și uneori scurte referiri la paradigmele istorice. Transformarea rapidă a societății umane, a mediului și explozia tehnologică și informațională a dus la apariția unor noi paradigme, cum ar fi paradigmele postmoderne adaptativ dinamice cu referire la perioada postmodernă în care ne aflăm, dar și la adaptarea dinamică a acestora pentru a face față dinamicii schimbărilor de astăzi. (Bălănean, 2012). Ca urmare din punct de vedere științific nu mai putem discuta de paradigme fixe care au o valabilitate de durată, ci de o adaptare permanentă și dinamică a acestora concomitent cu progresul rapid, științific, tehnologic și informațional, chiar și anticiparea progresului.

Conceptele enunțate nu au un domeniu de aplicabilitate restrânsă la domeniul mediului sau al protecției mediului, ci la toate domeniile cunoașterii umane. Ca urmare adaptarea dinamică se poate extinde nu doar la adaptarea acestora concomitent cu progresul rapid, ci și la o adaptare dinamică la domeniile în care aceste paradigme și abordări se doresc a fi aplicate. (Bălănean, 2010)

Definirea terminologiei devine esențială nu doar în contextul lucrărilor științifice în așa fel încât să fie înțelese corect și contextul domeniului abordat. Pe de altă parte adeseori cercetarea științifică produce lucrări și rezultate greu accesibile publicului larg chiar dacă acesta este vizat în utilizarea acestora prin activitățile socio-economice, dar lipsește o "traducere" a acestora într-un limbaj accesibil în care explicarea termenilor percepuți ca abstracți devine o necesitate. Definirea terminologiei comportă și ea o adaptare dinamică, iar în acest sens este suficient să luăm spre analiză termenul de "ecologie" așa cum este el definit între diferitele ediții prezentate de Dexul online : *ECOLOGÍE s.f. Ramură a biologiei care studiază raporturile dintre organisme și mediul în care se dezvoltă și trăiesc. (Sursa: DN (1986) | Adăugată de LauraGellner). ECOLOGÍE s. f. Știință care se ocupă cu studiul interacțiunii dintre organisme și mediul lor de viață. [Var.: oecologie s. f.] – Din fr. écologie. (Sursa: DEX '98 (1998) | Adăugată de RACAI). ECOLOGÍE s. f. știință care studiază interrelațiile dintre organismele vii și mediul lor de viață. ♦ ~ socială = disciplină sociologică având ca obiect studiul relațiilor omului cu mediul său, natural și social. (< fr. écologie). (Sursa: MDN (2000) | Adăugată de Radu Borza). ECOLOGÍE f. Știință care se ocupă cu studiul interacțiunii dintre organisme și mediul lor de viață. [G.-D. ecologiei] /<fr.*

écologie (Sursa: *NODEX (2002) Adăugată de Siveco*). **BIONOMÍE** s.f. Știință care se ocupă cu legile de manifestare a vieții. [*< fr. bionomie, cf. gr. bios – viață, nomos – normă*]. (Sursa: DN (1986) | Adăugată de LauraGellner) **ECOLOGÍE** s. (ieșit din uz) bionomie. (Sursa: Sinonime, 2002). După cum putem observa termenul de ecologie comportă adaptări, modificări, reformulări, apărând și o dimensiune socială. Dacă luăm în analiză și considerare ecologia în sensul ei larg, chiar dacă, acest termen nu este utilizat în mod explicit, din lucrările și studiile din diversele domenii pornind de la dezvoltare durabilă, dar mergând în analiză spre majoritatea domeniilor cum ar fi medicina, psihologia ș.a.m.d., luând în considerare și perspectiva din teoria sistemelor putem propune o definiție generală. Astfel ecologia definită spre exemplu ca "relațiile, interacțiunile și efectele oricărei decizii, acțiuni sau activități de orice natură care influențează mediul indiferent de natura, definirea sau dimensiunea sa" ar putea avea aplicabilitate mult mai largă, în orice domeniu. Spre explicitare o decizie urmată de o acțiune a unei persoane poate influența diferite dimensiuni ale mediului care poate fi, familia, grupul social format din colegii de la locul de muncă, localitate, județul, regiunea, țara ș.a.m.d. care capată o dimensiune în zona socio-administrativ-politică. În medicină se pot defini termeni cum ar fi ecologia internă și ecologia externă, în care un produs medicamentos administrat poate fi ecologic sau nu din perspectiva ecologiei interne (în care mediul este corpul uman), dar și din perspectiva ecologiei externe în care mediul este reprezentat de mediul extern. Conceptul de ecologie apare în ultimii zeci de ani și în psihologie, o dată cu aplicarea teoriei sistemelor în Programarea Neuro Lingvistică sau în abordarea ericksoniană cu toate că aceste concepte sunt menționate pentru prima dată la început de secol XX de către Ștefan Odobleja în Psihologia Consonantistă (1938, 1939). Practic este prima dată când se formulează conceptul de feedback și se pun bazele ciberneticii ceea ce mai târziu aveau să fie aplicate în teoria sistemelor. (Barbazette, J. 2006). Ca urmare, deși lucrare aproape necunoscută, Odobleja formulează concepte încă din 1938-39, aparent în domeniul psihologiei, dar acestea vor fi utilizate în domenii multiple ca baze ale ciberneticii și teoriei sistemelor cu aplicații inclusiv în conceptele de dezvoltare durabilă care aveau să fie formulate peste câteva zeci de ani.

1.2 Politicile europene în domeniul dezvoltării durabile

În activitatea practică de aplicare a principiilor dezvoltării durabile, un rol important îl ocupă elaborarea unui sistem conceptual operațional, capabil să „coreleze” direct nucleul paradigmatic al domeniului cu realitatea nemijlocită studiată. Un asemenea sistem operațional va cuprinde (Goldbach, 2012, p.51):

- 1) emergența conceptului fundamental;
- 2) definirea și dimensiunile conceptului;
- 3) variabilele corelate dimensiunilor;
- 4) indicatorii dezvoltării durabile.

Dezvoltarea durabilă: emergența conceptului

Astăzi, protecția mediului, a resurselor naturale și a ecosistemelor este o preocupare prezentă în toate țările, occidentale sau nu, în paralel cu dezvoltarea economico-socială a acestora. Creșterea economică și protecția mediului au făcut cea mai mare parte a timpului obiect al cercetărilor separate, fără nicio legătură între ele. Sfârșitul anilor 1960 a fost începutul introducerii unei gândiri integrative a celor două discipline, pentru a se promova noțiunea actuală și relativ consensuală a dezvoltării durabile.

Dezvoltarea durabilă presupune un sistem de concepții, principii, căi și metode de promovare a unei dezvoltări care să-și creeze propriile resurse de continuitate și permanentă îmbunătățire (din engleză - sustainable development - conceptul poate fi tradus ca “dezvoltare sustenabilă”). Un moment important în formarea conștiinței critice a oamenilor despre problemele dezvoltării l-a constituit primul Raport către Clubul de la Roma¹, publicat în lucrarea „*Limitele creșterii*” (D.I. Meadows și alții, *The Limits to Growth*, 1972). A fost un semnal de alarmă asupra pericolului unui colaps global al civilizației, ca urmare a unei

¹ Clubul de la Roma este o asociație internațională non guvernamentală și non politică, creată în anul 1968, reunind cercetători științifici, economiști, funcționari naționali și internaționali, șefi de întreprinderi. Vocația sa este de a fi « un catalizator al schimbării pornind de la identificarea și analiza problemelor cruciale ale umanității și comunicarea în rândul unui cât mai larg public posibil, deopotrivă decidenți politici și marele public ». Precursor în materie de dezvoltare durabilă și de problematici de mediu, el denunță cu tărie, în anul 1972, pericolele unei creșteri economice continue, în Raportul Meadows, « Halte à la croissance ? » (sau « Les limites de la croissance », titlul original fiind « The limits of growth »).

creșteri exponențiale a economiilor, care poate duce la epuizarea resurselor naturale (teza creșterii zero s-a dovedit a fi incorectă și dăunătoare).

În aceeași perioadă (5-16 Iunie 1972), Conferința Națiunilor Unite privind mediul uman (Conferința de la Stockholm) lansează un nou concept: ecodezvoltarea, care se caracterizează îndeosebi prin (Pingault și Préault, 2007, citați în D. Goldbach, 2012 pp. 51-57):

- prioritatea acordată nevoilor esențiale ale populației;
- adaptarea activităților umane la mediul natural și nu invers;
- gestiunea resurselor naturale vizând satisfacerea nevoilor prezente și viitoare.

În anii 1980, Adunarea generală a ONU creează Comisia Mondială pentru Mediu și Dezvoltare. În cadrul lucrărilor acestei comisii, punctul crucial în fixarea și dezvoltarea concepției despre dezvoltarea durabilă este socotit a fi legat direct de Raportul Comisiei Brundtland, comisie care a început să lucreze în anul 1983 și a publicat rezultatele în lucrarea "Viitorul nostru comun" (*Our Common Future*, Oxford University Press, 1987). Modul de gândire și rezolvare a problemei este diametral opus celui din cartea „*Limitele creșterii*”.

Raportul Brundtland și-a propus trei obiective:

1. analiza problemelor critice ale mediului și dezvoltării;
2. elaborarea unor propuneri realiste pentru tratarea acestor probleme;
3. propuneri de noi forme de cooperare internațională.

Raportul este structurat pe trei aspecte:

- o bază ideologică sau o paradigmă privind mediul și dezvoltarea bazată pe conceptul-cheie al dezvoltării durabile;
- o analiză a problemelor globale ale mediului și dezvoltării;
- sugestii pentru acțiuni internaționale.

În anul 1992, al doilea Summit al Terrei - Conferința Națiunilor Unite privind mediul și dezvoltarea de la Rio de Janeiro - reia problema dezvoltării durabile și adoptă o serie de texte:

- un text fondator de 27 de principii, intitulat „*Declarația de la Rio privind mediul și dezvoltarea*” care precizează noțiunea de dezvoltare durabilă²;
- un program de acțiune pentru secolul al XXI-lea, denumit Agenda 21, care enumeră 2500 de recomandări privind punerea în practică a principiilor declarației;
- Convenția referitoare la schimbarea climatică, care afirmă necesitatea de a reduce emisiile de gaz cu efect de seră;
- Convenția legată de biodiversitate în scopul salvării numeroaselor specii amenințate.

În anul 2002, al treilea Summit Mondial Rio pentru Dezvoltare Durabilă, de la Johannesburg, reafirmă urgența de a pune în practică acțiuni ținând conservarea resurselor naturale și a biodiversității. Totuși, Summit-ul de la Johannesburg a subliniat că « *forța este de a recunoaște că realizarea obiectivelor convenite în anul 1992 la Rio a progresat mai lent decât se prevăzuse și că, în anumite domenii, situația s-a înrăutățit* » (Pingault și Préault, 2007, citați în D. Goldbach, 2012 pp. 51-57).

Astfel, în 30 de ani, conceptul de dezvoltare durabilă s-a impus în toate straturile societății. Se poate afirma că astăzi dezvoltarea durabilă a devenit o preocupare majoră a ansamblului societății și consumatorilor (figura 1.1.).

În concluzie, trebuie să subliniem că problema de esență care se pune este de a transpune conceptul dezvoltării umane în mize concrete și în acțiuni de teren. Și acest demers rămâne obiectul a numeroase politici naționale sau comunitare, precum și al multiplelor acțiuni voluntare de întreprinderi sau de simpli cetățeni.

² Principiul 1: “*Ființele umane sunt în centrul preocupărilor relative la dezvoltarea durabilă. Ele au dreptul la o viață sănătoasă și productivă în armonie cu natura*”. Principiul 4: « *Pentru a ajunge la o dezvoltare durabilă, protecția mediului trebuie să facă parte integrantă din procesul de dezvoltare și nu poate să fie considerat izolat* ». (Goldbach, 2012 pp. 51-57)

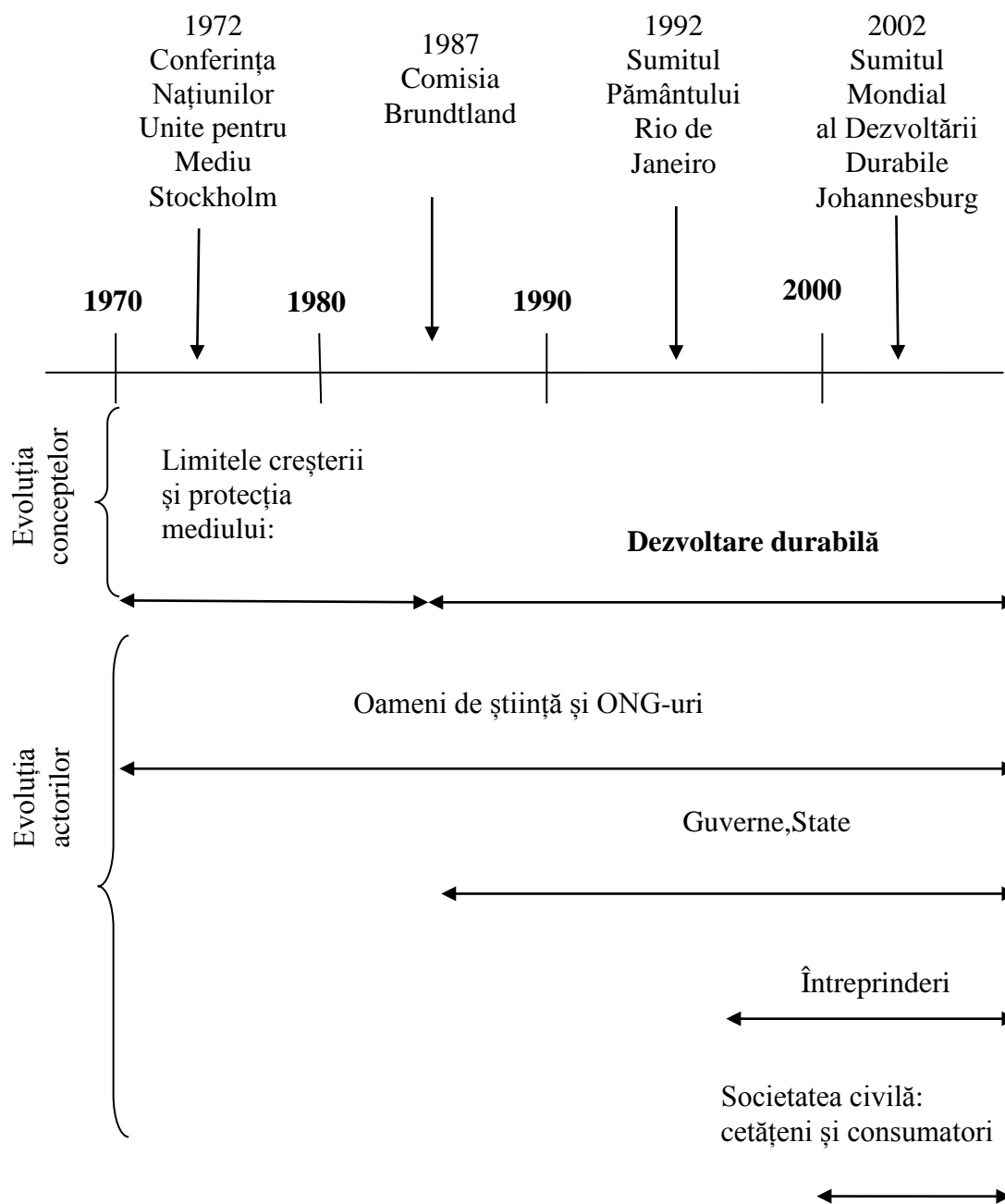

Figura 1.1. Dezvoltarea durabilă: emergența conceptului și a actorilor

Sursa : A. Jounot (2004) citat în Goldbach, 2012 pp. 51-57.

Definirea și dimensiunile conceptului dezvoltării durabile

Definiția devenită clasică a dezvoltării durabile consideră că dezvoltarea durabilă reprezintă o orientare generală, globală și sistemică, vizând conceperea, promovarea și garantarea unei asemenea evoluții încât să se asigure satisfacerea tot mai mare a trebuințelor și necesităților generațiilor prezente, fără a afecta negativ posibilitățile de satisfacere tot mai bună a trebuințelor și necesităților generațiilor viitoare. Aceasta presupune o regândire și o restructurare a tuturor activităților umane pe coordonatele noii filosofii a relației omului în armonie cu natura, pentru că, în prezent, nu se ia în considerare în mod explicit protecția naturii și nici necesitatea ca dezvoltarea să urmarească împlinirea individului (Goldbach, 2012, p.55).

Dezvoltarea durabilă are la bază câteva principii definitorii (Ion Glodeanu, Oscar Hoffman, coordonatori, 2006, pp. 17-18, citați în Goldbach, 2012 pp. 51-57):

1. **Primum non nocere.** În primul rând, să nu dăunezi în relația cu mediul. Țările în curs de dezvoltare se confruntă cu mari probleme privind poluarea mediului.
2. **Păstrarea și creșterea biomasei, biodiversității și bioproductivității.** Biostarea și bioproductivitatea reprezintă indicatori ai calității resurselor naturale.
3. **Folosirea durabilă a resurselor economice.** Găsirea unui echilibru între ritmul de exploatare a resurselor și cel al regenerării acestora.
4. **Eficiența economică și socială.** Concepută în sens restrâns, eficiența economică a neglijat costurile suportate de natură. Luarea în calcul și a cheltuielilor pentru refacerea naturii, pentru protejarea și dezvoltarea activelor de mediu este foarte necesară pentru a redefini conceptul de eficiență economică. Acestuia i se spune eficiență economică și socială, pentru că intereselor economice li se adaugă cele ale societății în ansamblu, iar societatea nu poate să se dezvolte ignorând mediul natural.
5. **Principiul echității sociale.** Implică o continuare a urmăririi obiectivului dezvoltării în sens modern, respectiv al reducerii decalajelor privind veniturile, al evitării discriminărilor și asigurării egalității șanselor de afirmare pentru toți membrii societății, prin luarea în considerare a raporturilor cu mediul.

Satisfacerea cerinței fundamentale a conceptului de dezvoltare durabilă impune trei obiective pragmatice:

- reducerea poluării generate de activitatea speciei umane în procesul de evoluție, așa cum se desfășoară el în prezent;
- reconstrucția ecologică, adică realizarea unei stări de echilibru, de stabilitate pentru mediul înconjurător;
- formularea și implementarea, la nivelul speciei, a unui tip de proces de dezvoltare economică, socială și politică capabil să determine evoluția speciei către creșterea nivelului de complexitate, în condițiile menținerii vieții pe planetă.

Într-o încercare de a sintetiza numeroasele puncte de vedere ale unor autori despre conținutul și importanța conceptului de dezvoltare durabilă, regăsite în bogata literatură de specialitate la care am avut acces³, am putut să conturăm o serie de caracteristici care definesc acest concept, și anume :

- Dezvoltarea durabilă este o nouă concepție asupra activităților umane, plasând în centrul său principiul major al unității om-societate-natură. Prin aceasta, are caracterul unei abordări globale (toate aspectele realității) și necesită schimbarea modului de acțiune (dezvoltarea în risipă, specifică teoriei clasice a dezvoltării, a rezultat și din modul defectuos de a proiecta și îndeplini activitățile noastre, respectiv o abordare empirică, pe principiul *“întâi acționezi, apoi constăți rezultatul”*, concepută pe obiective imediate și fragmentare, pe principiul *“aici și acum”*, urmărind scopuri limitate, reduse la avantajele economice directe și imediate).

- Dezvoltarea durabilă se poate îndeplini doar pe baza unei cunoașteri cât mai corecte, de ansamblu și de perspectivă a realității, pe *“principiul întâi cercetăm și înțelegem efectele acțiunii noastre și apoi acționăm”*. De aici, primatul scopului asupra mijloacelor, sau cu alte cuvinte o temeinică fundamentare a acțiunii pe o cunoaștere de ansamblu și ghidată de valorile acțiunii dezirabile.

- Știința și învățământul devin pilonii principali de susținere ai dezvoltării durabile, care încep să acționeze din interiorul practicii productive. Cu alte cuvinte, în viziunea teoriilor moderne specifice dezvoltării durabile, acești doi piloni există și acționează din interiorul economiei (în teoriile clasice ale dezvoltării știința era considerată „un factor” care acționa din afara economiei). Cercetarea nu numai că „servește” economia, ci o și

³ John Pezzey, într-un document de lucru al Băncii Mondiale, a evidențiat în anul 1989 peste 60 de definiții diferite ale conceptului de dezvoltare durabilă (G. Rotillon, 2007, citat în Goldbach, 2012 pp. 51-57).

direcționează și o promovează. Învățământul asigură oameni capabili să acționeze conform noilor principii. Cine stăpânește învățământul poate modela viitorul.

- Dezvoltarea durabilă modifică, astfel, viziunea noastră despre actorii și grupurile sociale implicate în susținerea sa. UE promovează noul model de acțiune, exprimat prin conceptul de "stakeholders" ("deținătorii de interese"). În acest sens, în acțiunile umane, există mai multe și diferite grupuri care au interese legitime în procesele dezvoltării. Modelul stakeholders dă concepției dezvoltării durabile o bază socială propice cooperării multidisciplinare, interinstituționale și transectoriale.

- Pentru a putea practica o asemenea cooperare, dezvoltarea durabilă implică o modificare radicală a principiilor de acțiune pe piețele actuale. Liberalismul "clasic" al "liberei" concurențe (laissez-faire) a funcționat și mai funcționează pe principiul concurenței cu suma nulă ("câștigător-pierzător"). Noua cerință a cooperării instituie principiul competiției cu suma pozitivă (competiția nu se înlătură, dar se realizează complementar cu colaborarea, astfel că toți pot câștiga sau pierde împreună).

- Dezvoltarea durabilă este o dezvoltare indusă, normativ proiectată și promovată, în cadrul căreia un rol tot mai mare îl au organismele democratice ale societății civile și statului.

Din punct de vedere paradigmatic, definirea conceptului de dezvoltare durabilă se fondează pe trei dimensiuni (piloni) (Goldbach, 2012, p.57):

(1) Dimensiunea ecologică, presupunând trei principii ecologice fundamentale:

- activitatea economică umană este un subsistem care operează în cadrul unui sistem mai larg, dar finit, ecosistemul;

- pe măsură ce activitatea umană se extinde, iar populația crește, sunt utilizate cantități de resurse naturale tot mai mari, în cadrul unor procese de producție risipitoare de energie și de resurse, fapt ce generează un volum tot mai mare de deșeuri, riscându-se depășirea limitelor ecosistemelor;

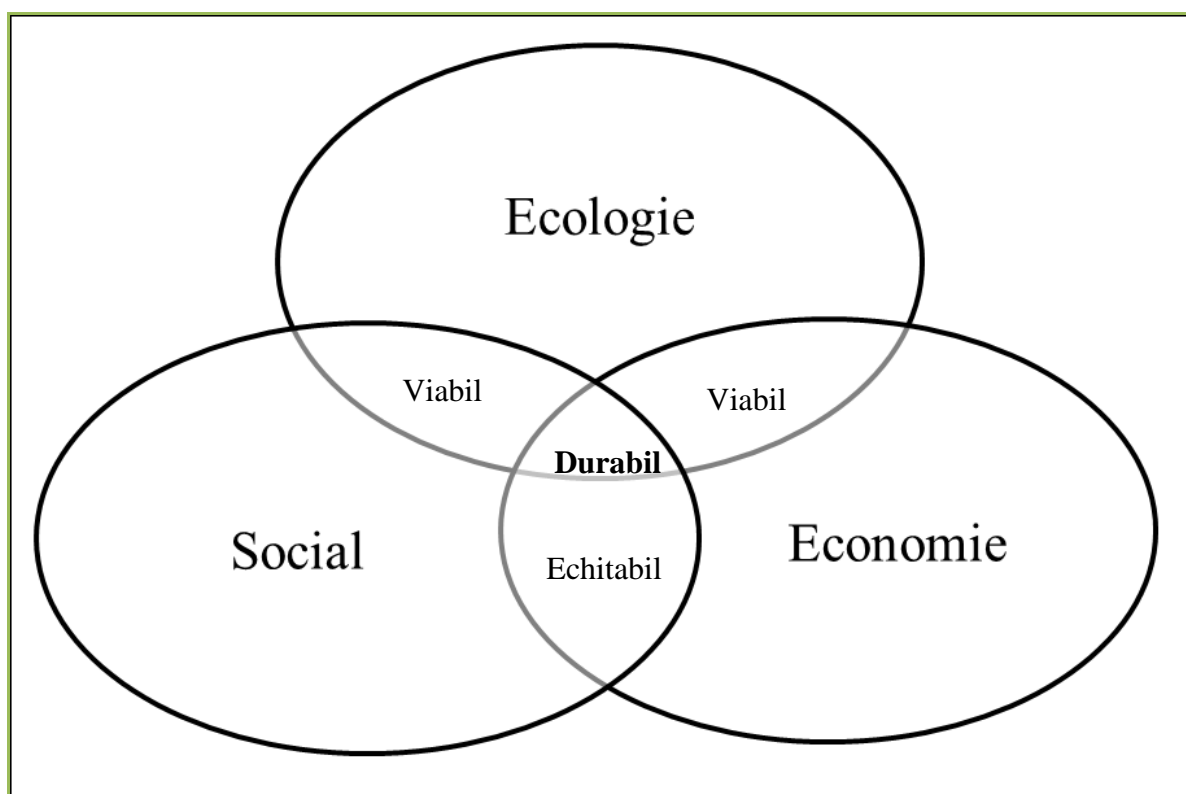
- unele consecințe ale procesului de antropizare produc schimbări de mediu pe termen lung, uneori cu caracter ireversibil.

(2) Dimensiunea sociologică. Dezvoltarea durabilă are la bază o viziune globalist-sistemică, ceea ce a condus la conceptul de sistem social durabil, care presupune:

- existența tuturor subsistemelor sociale ca subsisteme durabile;

- relațiile de sistem (parțiale și sinergetice) să fie în măsură să susțină durabilitatea sistemului global și a subsistemelor componente;
- acțiunile umane să asigure un management de tip nou, capabil să promoveze sistemele durabile.

(3) Dimensiunea economică. Costul protecției mediului nu trebuie să anuleze viabilitatea economică a întreprinderii de producție.

**Figura 1.2. Reprezentarea schematică a dezvoltării durabile:
la confluența celor trei piloni**

Sursa: S. Bonetti (2009, p.13) citat în D. Goldbach, 2012 pp. 51-57.

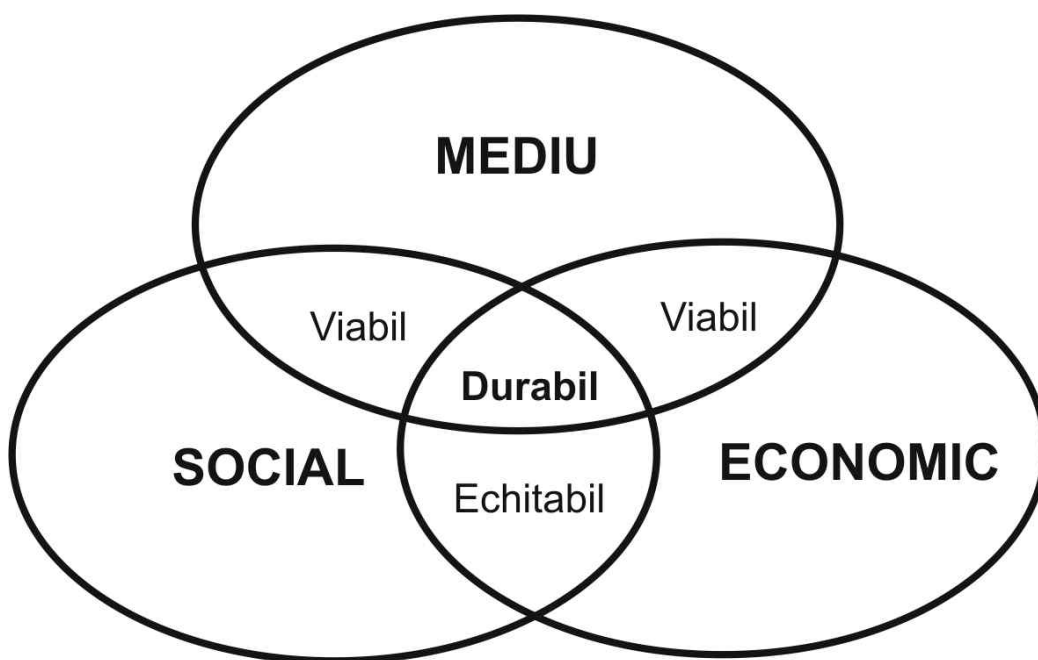

Figura 1.3. Reprezentarea schematică a dezvoltării durabile.

Din punctul nostru de vedere am propune schema dezvoltării durabile din figura 1.3 în defavoarea celei propuse de Bonetti (2009, p.13), bazându-ne tocmai pe argumentația din Cap. 1, subcapitolul 1.1. cu privire la termenul de ecologie. Indiferent dacă luăm în calcul definițiile date de dicționarul explicativ sau definiția propusă de către noi “*relațiile, interacțiunile și efectele oricărei decizii, acțiuni sau activități de orice natură care influențează mediul indiferent de natura, definirea sau dimensiunea sa*”, ecologia se referă la interacțiunile și efectele asupra mediului și ca urmare este un proces. În definierea generală a conceputului de dezvoltare durabilă cele trei dimensiuni sunt enunțate ca fiind în 3 planuri, economic, social și mediu. Ca urmare un mediul economic poate fi atât durabil cât și ecologic atât asupra mediului cât și asupra planului social aceste interacțiuni fiind între toate cele 3 planuri. Astfel propunem ca mult mai potrivită schema dezvoltării durabile din figura 3 în care sunt reprezentate cele 3 planuri, mediu, social și economic. Nuanțele și multiplele aspecte și domenii abordate în conceptul de dezvoltare durabilă detaliat sunt explicate pe de o parte în strategiile de dezvoltarea durabilă pe de altă parte am formulat și am nuanțat în lucrarea noastră, multitudinea de planuri și aspecte pe care le abordează conceptul.

Între dimensiunea economică și dimensiunea sociologică se stabilesc două principale interacțiuni (OECD, The Intern Raport on Sustainable Development, 1999) :

- cantitatea și calitatea forței de muncă;
- consumul;
- distribuirea venitului;
- locuri de muncă disponibile.

Între dimensiunea economică și dimensiunea ecologică, principalele interacțiuni se referă la (OECD, 1999):

- implicarea mediului în producție (resurse și evacuarea deșeurilor);
- impresiuni asupra resurselor mediului; investiții în protecția mediului.

Variabilele corelate dimensiunilor conceptului dezvoltării durabile

În elaborarea strategiilor de dezvoltare durabilă trebuie luat în considerare adevărul fundamental: lumea este unitară și complexă. Acest adevăr este susținut de o serie de ipoteze:

- Natura și societatea nu sunt „domenii” diferite principial unul de altul și rupte prin procesualitățile lor.
- Natura este baza existențială a omului și societății. Natura există în om și în societate.
- Societatea se constituie prin „integrarea naturii”.
- Societatea se constituie în și prin antropizarea naturii, ceea ce înseamnă nu doar o influențare a naturii, ci și o internaționalizare a acesteia în complexul a ceea ce se numește socionatura.
- Toată infrastructura societății (așezările umane, drumurile, mijloacele tehnice, îmbrăcămintea, alimentele, tot ce este legat de viața omului și de dinamica socială) reprezintă natura transformată, devenită existența socioumană.

Natura este condiția de bază a existenței umane și mediul nostru fundamental de viață, de aceea dezvoltarea durabilă implică o nouă concepție și noi raporturi om-societate-natură. Este ceea ce se denumește prin sintagma noua alianță bazată pe „parteneriat” între om-societate-natură, și nu pe „exploatarea” naturii de către om. Prin aceasta, strategiile de dezvoltare durabilă obligă la un nou mod de acțiune, bazat pe cooperare, responsabilitate, grijă față de semenii noștri. Este vorba, în esență de a dezvolta raporturi sociale durabile între oameni din aceeași generație și între generații, adică raporturi umane reproductibile.

A acțiunea locală este o cerință inevitabilă a contemporaneității, căci nu se poate concepe azi o acțiune umană a unui om universal de tipul Renașterii. Specializarea rămâne necesară și chiar se poate adânci. Ceea ce se discută se referă la noul model sociocultural al specializării. Tocmai acest fapt reprezintă cerința de a gândi global în cadrul acțiunilor specializate, locale.

Se poate, prin urmare, vorbi de un nou model al dezvoltării, care impune necesitatea modificării imaginii noastre despre lume :

- Lumea este un complex unitar și diferențiat în care omul este implicat în mod profund.
- Știința este o construcție umană, în sensul profund al termenului, deoarece este creația oamenilor, este realizată într-un mod specific uman și, ceea ce este esențial, este destinată satisfacerii necesităților umane.
- Lumea complexă, unitară și diferențiată nu poate fi cunoscută nemijlocit în complexitatea sa, datorită limitelor intrinseci umane.
- Noua alianță implică un nou model cultural asupra științei, în care să se renunțe la fragmentarism, nu la specializare, și să se caute relațiile semnificative între toate științele și obiectivul particular al cercetării.
- Modificarea imaginii noastre despre tehnologie, concepută ca un proiect uman care urmărește a instrumentaliza noul model al cunoașterii științifice. Tehnologiile trebuie proiectate nu numai pentru atingerea unui scop, ci să țină seama și de efectele diverse, directe și indirecte, imediate și de perspectivă, ale intervenției noastre într-o lume complexă.

Așadar, dezvoltarea durabilă implică:

- asigurarea „sustenabilității”, a viabilității tuturor componentelor unei societăți;
- o permanentă susținere a dezvoltării prin factori prioritari interni, a orașelor și satelor, a întreprinderilor, a cercetării și învățământului etc.;
- sprijinirea IMM-urilor, ca adevărate „locomotive” ale economiei unei țări;
- promovarea activă a cooperării dintre actorii implicați în procesele socioeconomice, promovare la care să participe și puterea publică, organismele democratice ale statului împreună cu cele ale societății civile („competiția cu suma pozitivă”).

În contextul marilor schimbări contemporane, au loc numeroase dezbateri în jurul conceptului de dezvoltare durabilă. Aceste dezbateri au ca postulat adevărul potrivit căruia dezvoltarea durabilă nu acționează ca un proces autonom, independent. Dimpotrivă, astăzi, s-

a constituit un flux de procese care au o acțiune fundamentală, cu o puternică interacțiune, cu aspecte adesea contradictorii, în direcționarea evoluțiilor contemporane, și anume :

(1) dezvoltarea durabilă, ca alternativă deziderabilă, dar nu și „obiectiv” realizabilă, la dezvoltarea „prin risipă”;

(2) trecerea spre societatea condusă prin cunoaștere, ca o nouă etapă posibilă, ulterioară capitalismului industriei mari de tip mecanic;

(3) globalizarea, ca tendință complementară cu cea a localizării;

(4) procesele de “downsizing” – de proliferare a IMM și creștere a rolului lor;

(5) trecerea de la liberalismul „clasic” spre cel „intervenționist”, care generează chiar extinderea sferei de competență a acțiunilor de „corectare” și „stimulare” a piețelor prin înlocuirea guvernării („gouvernement”) prin guvernanță („governance”). Studiile realizate de UE atrag atenția asupra puternicului deficit pe linia guvernanței procesului de globalizare : *„Prezenta fază a globalizării și a crescânderor internaționalizări și integrări ale economiilor este puternic marcată de un deficit al capacităților de guvernare la nivel internațional și global”* (The Emerging Patterns of Globalisation, 1992, p. 30, citat în D. Goldbach, 2012 pp. 51-57). În acest context, *„statele naționale rămân actori centrali în cadrul sistemului existent”*.

Ceea ce se impune este o schimbarea de comportament (The Emerging Patterns of Globalisation, 1992, p. 53, citat în D. Goldbach, 2012 pp. 51-57):

- privatizarea nu înseamnă o diminuare a importanței instituțiilor și guvernării;
- mai puțin stat nu înseamnă, în mod simplist, mai multă piață;
- mai puțin stat antreprenorial înseamnă mai multe instituții și mai multe capacități de guvernare ; unii autori numesc această trecere de la guvernare la guvernanță;
- schimbare în modul de a concepe instituțiile guvernamentale ca un suport „de învățare” pentru acțiuni, și nu doar ca un instrument al interesului statului național;
- guvernanță, și nu doar guvernare, cooperare, și nu jocuri cu suma zero;
- globalizarea nu trebuie înțeleasă ca omogenizare;
- globalizarea și democratizarea trebuie să se desfășoare împreună;
- globalizarea presupune o cât mai amplă sprijinire a dezvoltării locale și regionale;
- regionalizarea este activ sprijinită tocmai pentru a crea terenul favorabil ca toate zonele globului să aibă un acces liber și benefic la avantajele globalizării.

CAP. 2 FORMAREA PROFESIONALĂ ȘI INOVAREA ÎN DOMENIUL PROTECȚIEI MEDIULUI LA NIVEL EUROPEAN ȘI NAȚIONAL

2.1 Formare profesională și inovare în politicile UE

În documentul prezentat în Parlamentul European în 2009 privind integrarea dezvoltării durabile în politicile UE, numit "Revizuirea Strategiei Uniunii Europene pentru dezvoltare durabilă" există două capitole prioritare dedicate educației și formării profesionale și inovării.

În document se menționează la capitolul educație și formare scăderea predominantă a calității învățământului și există ipoteza cel puțin că referința este făcută la nivelul necesității ridicării calității actului educațional pe toate segmentele de vârstă. Se pune un accent deosebit pe de o parte pe scăderea abandonului școlar, dar și pe promovarea insuficientă a educației adulților pe toată durata vieții pentru atingerea obiectivelor specifice provocărilor de astăzi în Uniunea Europeană. (Bălănean, R. & Coșa, L., 2011)

Educația în general, dar și formarea profesională și educația adulților pe toată durata vieții este considerată ca o prioritate, o pârghie cheie în ceea ce presupune implementarea principiilor și strategiei dezvoltării durabile în toate complexitate și diversitatea ei. Aceasta pe de o parte deoarece conceptul de dezvoltare durabilă presupune nu doar cerințele acute și necesare a măsurilor care privesc protecția mediului, ci și componenta de dezvoltare economică în armonie cu nevoile sociale devenite critice. Există o tendință de încurajare a statelor membre pentru a dezvolta strategii care se axează pe schimbul de cunoștințe, competențe, experiență și bune practici care converg spre promovarea accelerată a Educației pentru Dezvoltare Durabilă (întâlnită sub acronim EDD). Promovarea EDD nu este centrată doar pe educația preuniversitară sau universitară, ci are direcții pentru o mult mai largă răspândire și diseminare prin sistemele de formare a adulților pe toată durata vieții. Formarea adulților pe toată durata vieții acoperă o plajă mult mai mare din populația activă, una este de formare profesională a adulților cu rolul de a dobândi noi pachete de competențe în profesiile noi care apar, dar și de dobândirea de noi competențe în profesiunile existente ceea ce corespunde conceptului de adaptare dinamică la nevoi. O alta este formarea continuă cu scopul de reactualizare permanentă a informațiilor, cunoștințelor și bunelor practici la nivelul

UE. Se pune accent pe crearea și diseminarea unei baze de date privind inovarea și bunele practici inovatoare cu o direcție spre importanța și prioritatea privind Educația pentru Dezvoltare Durabilă cum este menționat în Inventory of innovative practices in education for sustainable development, 2008.

Cadru strategic actualizat pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării profesionale (COM, 2008) stabilește cadrul de cooperare la nivel european până în 2020. Pentru perioada 2007-2013 au fost programe speciale privind promovarea și finanțarea proiectelor de formare pe toată durata vieții și promovarea acestora, cu adresabilitate spre populația activă pe toată gama de vârste.

Cercetarea și dezvoltarea, conform datelor Eurostat, a avut în perioada 2000-2007, o ușoară scădere de la 1,85% la 1,83% din PIB, în raport cu obiectivele UE pentru atingerea procentului de 3% până în 2010 și ca urmare s-a dorit ca unul dintre obiectivele cheie din cel de al șaptelea document cadru pentru cercetare și dezvoltare tehnologică să contribuie la dezvoltarea durabilă în mod consistent ceea ce se poate constata din alocarea a 44% din bugetul alocat pentru cercetare, în spre proiecte de dezvoltare durabilă.

Unul dintre obiectivele-cheie ale șaptelea program cadru pentru cercetare și dezvoltare tehnologică pentru perioada 2007-2013 (PC7) este de a contribui la dezvoltarea durabilă. În 2007 și 2008, aproximativ 44% din bugetul total alocat pentru cercetare cooperativă a fost alocată dezvoltării durabile legate de proiecte. În aceeași direcție, în cadrul planului european de redresare economică s-au propus 3 mari categorii de parteneriate publice private (PPP): "automobile ecologice", "clădiri eficiente energetic" și "fabrici ale viitorului". Eforturile Comisiei Europene sunt îndreptate către promovarea și susținerea cercetării, inovării și educației pentru dezvoltare durabilă.

2.2 Formare profesională și inovare în contextul Dezvoltării Durabile în politicile României

Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României

În Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României – Orizonturi 2013-2020-2030 din 2008 (SNDDR, 2008), similar cu politicile de la nivelul Uniunii Europene, în capitolul Teme inter- și trans-sectoriale sunt menționate două direcții care fac tema lucrării noastre:

- "Educația și formarea profesională" și
 - "Cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică, inovarea",
- care stabilesc direcțiile de dezvoltare durabilă prin formare profesională, cercetare și inovare cu corelarea celor două mari teme între ele.

Astfel modernizarea accelerată a sistemelor de formare profesională și educație pe un fond demografic negativ este considerată ca o prioritate pentru consolidarea pieței muncii.

Același document precizează și accentuează importanța și necesitatea investiției în capitalul uman prin educație și formare profesională pe toată durata vieții în toate domeniile abordate în cadrul Strategiei Naționale pentru Dezvoltare Durabilă. Astfel în acest context sunt menționate între altele următoarele aspecte:

- Perfecționarea și utilizarea mai eficientă a capitalului uman pentru promovarea incluziunii sociale
- Întărirea capacității administrative pentru dezvoltarea unei piețe a muncii moderne și flexibile,
- Îmbunătățirea relevanței sistemului de educație și formare profesională pentru ocuparea forței de muncă,
- Stimularea culturii antreprenoriale,
- Contribuția capitalului uman raportată la valoarea adăugată, creată,
- Îmbunătățirea calității educației și formării profesionale,
- Compoziția capitalului uman în funcție de tipul și nivelul de educație,
- Investiția per capita pentru educația și formarea profesională a populației ocupate,
- Dezvoltarea investițiilor în cercetare-dezvoltare,
- Creșterea ratei de ocupare,

- Scăderea ratei șomajului,
- Creșterea ratei conectării la rețele de comunicare multimedia,
- Creșterea participării la activități producătoare de venit,
- Creșterea valorii demografice în condiții de spor sau declin,
- Compensarea trendurilor migratoare,
- Influențarea impactului calculat asupra pieței muncii,
- Dezvoltarea sectoarelor direct productive cum ar fi industrie, construcții, agricultură, silvicultură, pescuit și piscicultură,
- Dezvoltarea sistemului de asigurare a sănătății și creșterea calității vieții.

În mod explicit în documentul la care facem referire, este menționat faptul că, Educația pentru Dezvoltare Durabilă (EDD):

- nu trebuie să se rezume la o abordare exclusiv sau preponderent ecologistă
- să se dezvolte ca un concept surprizător în care să fie reunite conceptele de protecția mediului cu aspectele de dezvoltare economică și dezvoltare socială sunt toate aspecte pe care le implică
- raportarea se referă la o gamă diversificată și extinsă de teme care se asociază principiilor dezvoltării durabile
- necesitatea abordării dezvoltării durabile printr-o abordare inter- și trans-disciplinară în formule educaționale integrate, cross-curriculare și complementare
- există și să se rezume la un punct de vedere
- raportarea la specificitatea condițiilor locale, naționale și regionale
- raportarea la contextul global
- valorificarea participării proactive și promovarea voluntariatului, dezvoltând spiritul civic.

Strategia națională DD prevede ca întreg sistemul de educație și formare profesională să integreze principiile și obiectivele dezvoltării durabile în ansamblul competențelor profilelor ocupaționale sau a diverselor tipuri de cursuri ca element integrator al acestora.

Aceasta presupune o nouă abordare în educație nu doar prin EDD ca educație distinctă, ci prin integrarea acestor principii în toate domeniile educaționale. Educația este formulată în sensul ei larg integrând educația sub toate formele ei: formală, informală sau nonformală.

Conținuturile la care se face referire, transcend chiar conceptul restrâns al DD, explicitând sau exemplificând sensul larg prin formularea dimensiunilor socio-culturală, ambientală și economică, dar și a unor exemple de teme cum ar fi între multe altele (unele completate sau reformulate de către noi păstrând sensul sau explicitând sensul): educația pentru drepturile omului, educația pentru pace și securitate, educație pentru egalitatea de șanse, multiculturalitatea, educația pluri-, inter-, trans- și multiculturală, educația pentru sănătate, educația pentru creșterea calității vieții sub toate formele ei, educația pensionarilor ca măsură socială de integrare socială, educația pentru timpul liber cu rol preventiv, educația pentru buna guvernare, educația pentru transparență în acțiuni și de decizii, educația pentru libertatea opiniilor și libertatea expresiei, contribuția la formularea politicilor locale, județene, regionale, naționale și europene, educația pentru valorificarea și conservarea patrimoniului local, județean, regional, național, european, educația pentru dezvoltarea identității și memoriei locale, zonale și naționale, educația pentru o democrație proactivă, educația civică, educația pentru promovarea voluntariatului ș.a.m.d.

Din Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă am mai menționa ca aspecte importante de promovare și dezvoltare, completate și reformulate de către noi păstrând sensul:

- realizarea de materiale pentru educație ambientală, înțelegând prin aceasta educația în și pentru mediu;
- dezideratul protecției mediului în procesul de dezvoltare economică și socială;
- transformare în scop al dezvoltării a calității mediului, conservării, protecției și ameliorării sale;
- educația pentru regenerarea mediului natural;
- educația pentru reciclarea și refolosirea materialelor;
- programe diferite pentru mediul urban și mediul rural, adaptate la diferențele dintre cele două medii pentru dezvoltarea și cultivarea sustenabilității;
- implicarea proactivă a tinerilor și cadrelor didactice în proiecte și programe de dezvoltare durabilă în diferite domenii;
- educația pe toată durata vieții ca o necesitate bazată pe cointeresare și conștientizare cu diminuare constrângerilor, promovând conceptul de societate educativă;
- promovarea activităților în echipă;
- promovarea responsabilității, integrității și punctualității;

- promovare creativității și inovării pentru și în sensul creșterii eficienței;
- promovarea adaptabilității și centrării pe soluții în situații critice;
- promovarea gândirii critice pentru și în sensul găsirii de soluții;
- promovarea metodelor eficiente de soluționare a conflictelor;
- promovarea eticii în dezvoltarea durabilă.

EVOLUȚIA DEMOGRAFICĂ ȘI PROVOCĂRILE ACESTEIA

Un alt aspect important abordat de strategia menționată se referă la demografie și evoluția demografică.

Atât în strategie, cât și în documentele Fondului pentru Populație al Națiunilor Unite se constată o evoluție alarmantă a demografiei României. Conform surselor menționate populația României ar putea scădea la aproximativ 20.000.000 și posibil ca în 2050 să scadă la 16.000.000 sau chiar mai puțin în condițiile în care nu s-au luat în calcul efectele migrației. Evoluția demografică va avea consecințe majore asupra tuturor domeniilor abordate în strategie sau nu. Migrația este în creștere dar ea comportă două dimensiuni, o dimensiune privind migrația populației României în exterior și o altă dimensiune este migrația spre România a populațiilor în special din Asia. Ambele fenomene necesită înțelegerea mecanismelor și măsuri pentru diminuarea efectelor nedorite asupra tuturor domeniilor.

Aspectele care țin de demografie reprezintă o provocare nu numai la nivelul României, ci și la nivel european și în același timp la nivel global. Populația globului este într-o creștere alertă, iar la creșterile date publicității diferă de la sursă la sursă, dar în toate cifrele date publicității se constată o creștere alertă, cu valori similare, iar curba s-a modificat spre exponențial o dată cu creșterea condițiilor și speranței de viață. Planeta se va confrunta cu noi provocări privind gestionarea problemelor privind hrana, apa, energia, resursele în general, serviciile ș.a.m.d.

Creșterile semnificative sunt constatate, dar și prognozate pentru viitor ca fiind predominante în Africa și Asia.

În timp ce populația globului crește alert, România și Europa se confruntă cu o scădere dramatică a populației autohtone. Prognozele privind o viitoare implozie demografică a populațiilor autohtone din Europa sunt vechi de peste 30 de ani, statele în mod direct sau discret luând măsuri pentru a atenua scăderea demografică prognozată, cu efecte

minime până în prezent. Societatea europeană cel puțin se confruntă cu provocările unei societăți postmoderne în care paradigmele s-au schimbat și se schimbă continuu.

Consecințele modificărilor semnificative demografice la nivel global și la nivel european vor reprezenta sursa unor provocări greu de imaginat chiar dacă se fac predicții și strategii pentru a face față situației în viitor.

Ne aflăm deja în situația de a ne confrunța cu realitățile demografice actuale atât în România, cât și în Europa care fiecare crează probleme de actualitate. Dacă migrația populației din România și Bulgaria spre țările occidentale crează astăzi o problemă, migrațiile viitoare spre Europa din zonele cu explozie demografică va reprezenta o provocare greu de gestionat.

EDUCAȚIA ȘI FONDURILE EUROPENE

Fondul Social European (FSE) a alocat pentru cofinanțarea programului de dezvoltare a resurselor umane pentru 2007-2013 aproximativ 3,5 miliarde de euro (cofinanțare 85%) suplimentat cu 613 milioane de euro contribuția națională (aproximativ 15%) (conform SNDDR, 2008) la care se adaugă contribuția proprie a fiecărui solicitant în funcție de tipul organizației între 2% și 5%.

Din punct de vedere teoretic România are strategii de dezvoltare durabilă și o importantă sumă de măsuri asumate care sunt în implementare. Fondurile europene din programul de dezvoltare a resurselor umane 2007-2013 urma să finanțeze acest sector de o importanță majoră, iar sumele alocate proiectelor nu au fost deloc mici. Aportul propriu al solicitanților de 2%-5% foarte rezonabil în raport cu proiecte similare derulate în alte țări ale UE. Parte din datele și situația pe care urmează să o prezentăm în materialul de față cu privire la fondurile POSDRU cu precădere, sunt culese din experiența noastră în astfel de proiecte atât în calitate de beneficiari, cât și de parteneri. O altă sursă de informații este contactul permanent pe care l-am avut cu organizații similare care au derulat proiecte similare. Rata mică a absorbției fondurilor europene a fost în atenția publică a fost declarată ca o problema de strategie națională. În urma cu 2 ani ratele de absorbție date publicității erau în jurul procentului de 3%, plus sau minus. Din datele publicate în acest an în 21 februarie rezultă că în ultima perioadă gradul de absorbție a crescut de la 7,73% la sfârșitul lui decembrie 2012, la aproape 12% în prezent (sursa: comunicatul Ministerul Fondurilor Europene din 21.02.2013).

Din 2007 s-au făcut numeroase analize comparative între gradul de absorbție din România și alte țări europene, discrepanța fiind majoră. Responsabilitatea gradului scăzut de absorbție era pusă fie pe seama incapacității organizațiilor de a elabora și a realiza un management eficient al proiectelor, fie pe Guvern sau autoritățile responsabile. Pentru a face o analiză a gradului de absorbție scăzut în România este necesară analiza strict a mecanismelor de implementare a acestor fonduri fără a face nici un fel de referiri cu privire la aspectele politice. Deseori s-a făcut o confuzie între alocarea fondurilor FSE și transferarea sumelor către România, fapt ce a dus inevitabil la plasa responsabilitate spre autoritățile responsabile, respectiv organismele de implementare. În realitate sumele au fost alocate României existând o prefinanțare minimală pentru organizarea organismelor de management și a celor de implementare. O dată proiectele selecționate conform unor criterii cu un grad ridicat de ambiguitate, Guvernul României ar fi urmat să aloce din bugetul statului sumele necesare prefinanțării acestor proiecte pentru asigurarea derulării primelor activități, respectiv a primei părți a proiectelor. După încheierea unui număr de activități care totalizau un minimum de 5% din bugetul total cu dovada achitării acestora, se putea elabora și apoi depune prima cerere de rambursare de cheltuieli. Tot din bugetul statului ar fi fost necesară o nouă alocare de fonduri necesare rambursării cheltuielilor efectuate. După rambursarea cheltuielilor de către organismele intermediare pentru activități încheiate de către beneficiarii proiectelor se puteau solicita rambursarea cheltuielilor din fondurile alocate României prin programele FSE. Cum bugetul României în deficit și în plin proces de solicitare de noi împrumuturi de la FMI era imposibil să aloce sumele uriașe de prefinanțare, rambursare de cheltuieli la care se adaugă și contribuția națională proporțională, finanțarea acestora era perpetuu blocată. Întârzierile foarte mari de plată care au ajuns în această perioadă în multe situații să depășească un an, aceasta a dus la blocarea activităților beneficiarilor (titularilor de proiect) din lipsa unui cashflow minimal. Dacă universitățile sau instituțiile bugetare au avut resurse să acopere deficitul de cashflow până la decontare cel puțin parțial, organizațiile private erau în imposibilitatea finanțării activităților. Întârzierile mari de plată aveau două cauze majore: una lipsa fondurilor bugetare pentru finanțare și alta o superburocratizare a documentelor necesare decontărilor dublate de un personal insuficient ca număr pentru procesarea volumului uriaș de documente. Practic marea majoritate a beneficiarilor s-au confruntat cu lipsa de finanțare a proiectelor POSDRU și uneori cu blocarea totală de derulării activităților. Practic majoritatea beneficiarilor au derulat primele activități în bune

condiții până la epuizarea resurselor din prefinanțare după care activitățile au intrat în impas deoarece au rămas fără finanțare. Plata sau înregistrarea salariilor pentru resursele umane angajate în proiecte genera automat datorii către bugetul statului cu valori semnificative care, neachitate în termenele legale duceau la blocarea conturilor curente ale beneficiarilor. În mod paradoxal, beneficiarii aveau de încasat sume importante de la bugetul statului prin organismele de implementare, dar în același timp conturile curente erau blocate pentru neachitarea la bugetul statului a taxelor pe salariile neîncasate de la buget. La toate acestea se adaugă și suspiciunea de gestionare frauduloasă și corupție creată la Comisia Europeană care a generat noi măsuri care au birocratizat și mai mult un sistem deja superbicocratizat. Întreg programul de finanțare POSDRU a fost mereu asaltat de noi și noi instrucțiuni privind raportările și documentația de rambursare de cheltuieli. Față de această situație, după ce i-au fost prezentate problemele cu care se confruntă beneficiarii proiectelor europene, în noiembrie 2011 la Tîrgu Mureș, dr. Joanna Drake, Director pentru Promovarea competitivității IMM-urilor în cadrul Direcției Generale Întreprinderi și Industrie a Comisiei Europene declara presei între altele: "statele birocratizează accesul la fondurile europene și creează mai multe reguli decât ar fi necesar". (Sursa: Agerpres, 2011).

Această situație creată de sistemul vicios prezentat foarte succint, din analiza noastră, a dus la o serie de consecințe negative dintre care menționăm câteva:

- blocarea unui număr semnificativ de proiecte POSDRU
- intrarea în incapacitate de plată a unui număr semnificativ de beneficiari, majoritatea ONG-uri
- dificultăți financiare în derularea proiectelor POSDRU create inclusiv în sistemul de învățământ universitar
- imposibilitatea atingerii indicatorilor
- restanțe mari sau neplata salariilor angajaților în proiecte europene
- scăderea semnificativă a calității activităților proiectelor datorate subfinanțării
- scăderea semnificativă a calității rezultatelor chiar dacă indicatorii formali au fost atinși
- imposibilitatea cheltuirii sumelor alocate în proiecte cu consecințele rezultate
- demotivarea personalului implicat în proiecte pentru proiecte viitoare
- pierderea personalului care a acumulat competențe semnificative în derulare efectivă a proiectelor europene prin demotivare și pierderea încrederii

- promovarea organizațiilor "capușă" cu un capital semnificativ, înființate în România numai în scopul atragerii de fonduri europene alocate României în defavoarea organizațiilor autohtone
- consumarea sumelor alocate proiectelor preponderent pentru finanțarea birocrăției și indicatorilor irelevanți în defavoarea indicatorilor relevanți
- expunere ridicată la erori în documentele de implementare datorită superbirocratizării și modificărilor repetate prin noi instrucțiuni
- consum mare de resurse pe aspecte de formă ale proiectelor în defavoarea celor de fond
- scăderea încrederii în proiecte cu finanțare europeană prin dificultățile de implementare, întârzierea plăților și transmiterea repetată a mesajelor negative prin mass media
- pierderea unor resurse financiare semnificative pentru finanțarea dezvoltării resurselor umane considerate ca o prioritate strategică.

Din analiza noastră privind sistemele de implementare a proiectelor în țările europene care au un grad ridicat de absorbție am identificat câteva aspecte care pot fi relevante:

- asigurarea prefinanțării beneficiarilor într-un procent mare, minimum 30%
- proceduri foarte clare și simple
- sistem de raportare mult simplificat și ușor de realizat
- sistem de decontare a cheltuielilor foarte simplu și ușor de realizat
- decontări la termenele stabilite
- transparență ridicată în toate procese de derulare a proiectelor
- comunicare eficientă cu autoritățile de implementare
- aport propriu (deși uneori mai ridicat decât în România) în natură, de exemplu prin zile lucrate în proiecte în regim de voluntariat
- stabilitatea și constanța reglementărilor pe timpul derulării proiectelor
- contractele de finanțare cu responsabilități și răspunderi echivalente între beneficiari și autoritățile de implementare
- negocieri eficiente la nivelul Comisiei Europene pentru asigurarea prefinanțării corespunzătoare

Concluziile noastre cu privire la măsurile necesare pentru creșterea gradului de absorbție a fondurilor europene pentru perioada 2014 – 2020 și implicit dezvoltarea pregătirii resurselor umane ar presupune câteva măsuri dintre care menționăm doar o parte:

- elaborarea unor proceduri foarte clare și simple pentru aplicații și pentru derulare
- creșterea semnificativă a gradului de transparență în toate procedurile
- reformularea semnificativă a contractelor de finanțare cu responsabilități și răspunderi echivalente între beneficiari și organismele de implementare
- asigurarea prefinanțării beneficiarilor într-un procent mare, minimum 30%
- sistem de raportare mult simplificat, ușor de realizat și verificat
- sistem de decontare a cheltuielilor mult simplificat, ușor de realizat și verificat
- decontări la termenele stabilite cu o durată maximă rezonabilă, garantată prin contract
- garantarea prin contract a stabilității și constanței reglementărilor pe timpul derulării proiectelor
- asigurarea și garantarea unei comunicări eficiente cu organismele de implementare cu proceduri și termene clare
- asigurarea unor modele de bună practică, atât în scrierea proiectelor, cât și în implementare pe proceduri simplificate
- reducerea semnificativă a birocrăției și a altor cheltuieli colaterale scopului proiectului
- măsuri cu rezultate concrete și reale pentru reducerea timpului și costurilor birocratice pentru achiziții
- flexibilizarea și reducerea timpului pentru modificări prin acte adiționale care duc la îmbunătățirea calității derulării și rezultatelor proiectelor
- responsabilizarea organismelor de implementare pentru derularea în bune condiții a proiectelor.

CAP. 3 ANALIZA FORMĂRII PROFESIONALE DIN ROMÂNIA ȘI REGIUNEA CENTRU ÎN DOMENIUL PROTECȚIEI MEDIULUI

3.1 Analiza sistemului de formare inițială în domeniul protecției mediului în învățământul preuniversitar

În analiza educației și formării profesionale în domeniul mediului am pornit în primul rând de la învățământul preuniversitar ca prima formare de bază. După această formare în sistemul de învățământ preuniversitar absolvenții pot urma fie direcția anajării pe piața muncii, fie calea pregătirii universitare sau a formării profesionale a adulților.

În România în învățământul preuniversitar avem un număr relativ redus de specializări în domeniul protecției mediului dar conceptul de dezvoltare durabilă, așa cum am prezentat pe larg în capitolele anterioare presupune nu doar un număr de specializări în domeniul protecției mediului ci mult mai mult, implementarea în toate domeniile principiile dezvoltării durabile. Aplicarea principiilor dezvoltării durabile, care evident are efecte asupra mediului în toate formele lui, presupune o regândire a mult mai complexă asupra educației în general cu precădere în abordarea disciplinelor tehnice dar și în discipline care abordează educația civică, orele de dirigenție ș.a.m.d.

Prezența noastră în Comitetul Local de Dezvoltare a Parteneriatului Social în Învățământul Profesional și Tehnic Mureș (CLDPS) din 2002 până astăzi ne-a oferit accesul la date privind acest tip de învățământ, cât și la Strategiile privind dezvoltarea acestui domeniu. Ceea ce am putut constata este faptul că deși s-au creat un număr relativ mic de specializări în acest tip de învățământ mai mult datorită presiunii strategiilor de dezvoltare durabilă în realitate absolvenții își găsesc cu greu un loc în piața muncii pe aceste specializări sau se îndreaptă spre învățământul universitar spre cu totul alte domenii. În mod paradoxal avem un număr relativ de specializări în domeniul protecției mediului, dar această investiție nu își dovedește eficiența datorită motivelor menționate. Nu există o corelare a legislației cu realitatea economică și realitatea pieței muncii și deși există structuri de dialog social efectul acestora rămâne limitat.

Comitetul Local de Dezvoltare a Parteneriatului Social în Învățământul Profesional și Tehnic (CLDPS) este probabil singura structură de dialog social care are forma unui parteneriat pluripatid constituit din autorități, patronate, sindicate și ONG-uri care are

puterea de decizie. Majoritatea structurilor de dialog social din care facem parte au doar un rol consultativ și ca urmare demersurile acestora sunt ne semnificative. CLDSP are calitate de partener social și un rol de decizie în sensul că avizează planul de școlarizare anual în ceea ce privește învățământul profesional și tehnic, aviz fără de care Inspectoratele Școlare nu pot trimite Planurile de Școlarizare către Ministerul Educației. Mai mult participă la elaborarea planurilor locale și regionale de acțiune pentru învățământul profesional și tehnic. Cu toate acestea influența CLDPS este limitată de sistemul de învățământ preuniversitar existent care deși a introdus această structură nu a adus modificările minime necesare pentru o intervenție eficientă și mai mult decât atât, aceste structuri de parteneriat social nu sunt finanțate și sunt bazate exclusiv pe voluntariat.

Studiul a fost realizat pe Regiunea Centru deoarece este o regiune medie și semnificativă din punctul de vedere al protecției mediului care poate oferi o imagine asupra sistemului.

Studiul a presupus o culegere, prelucrare și analiză a claselor și numărului de elevi care există în sistemul învățământului profesional și tehnic preuniversitar, în domeniul protecției mediului la nivelul Regiunii Centru și a fiecărui județ în parte pentru clasele IX-XII, date a căror sursă a fost CLDPS și CNIDPT- Regiunea Centru (2012).

Județul Alba

În Județul Alba există o singură specializare în protecția mediului:

- Tehnician ecolog și protecția calității mediului.

Numărul de clase și numărul de elevi sunt prezentate în figura 3.1

Figura 3.1. Numărul de clase și de elevi în Județul Alba. Tehnician ecolog și protecția calității mediului.

Județul Brașov

În Județul Brașov există o singură specializare în protecția mediului:

- Tehnician ecolog și protecția calității mediului.

Numărul de clase și numărul de elevi sunt prezentate în figura 3.2 și 3.3.

Specialitatea	Clasa IX	Clasa X	Clasa XI	Clasa XII
Tehnician ecolog și protecția calității mediului	4	4	3	3,5

Figura 3.2. Tabel cu numărul de clase în Județul Brașov. Tehnician ecolog și protecția calității mediului.

Specialitatea	Clasa IX	Clasa X	Clasa XI	Clasa XII
Tehnician ecolog și protecția calității mediului	114	95	66	61

Figura 3.3. Tabel cu numărul de elevi în Județul Brașov. Tehnician ecolog și protecția calității mediului.

Județul Covasna

În Județul Covasna există o singură specializare în protecția mediului:

- Tehnician ecolog și protecția calității mediului.

Numărul de clase și numărul de elevi sunt prezentate în figura 3.4

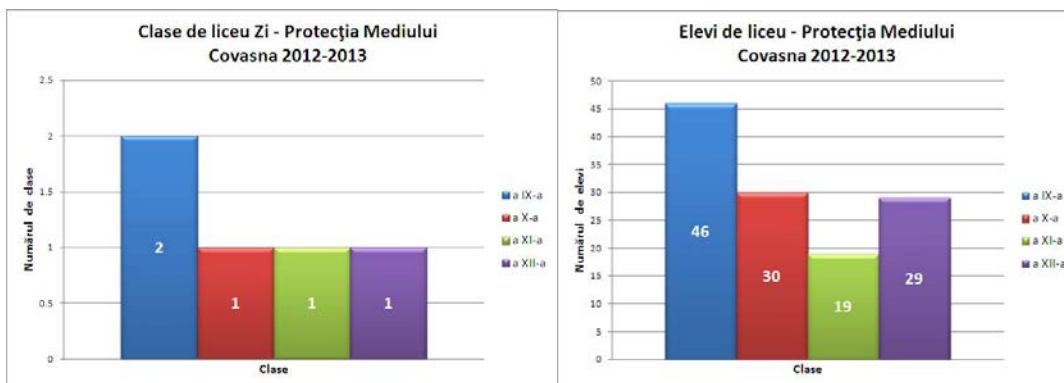

Figura 3.4. Numărul de clase și de elevi în Județul Covasna. Tehnician ecolog și protecția calității mediului.

Județul Harghita

În Județul Harghita există două specializări în protecția mediului:

- Tehnician ecolog și protecția calității mediului.
- Tehnician hidrometeorolog

Numărul de clase și numărul de elevi pentru cele 2 speciazări sunt prezentate în figura 3.5

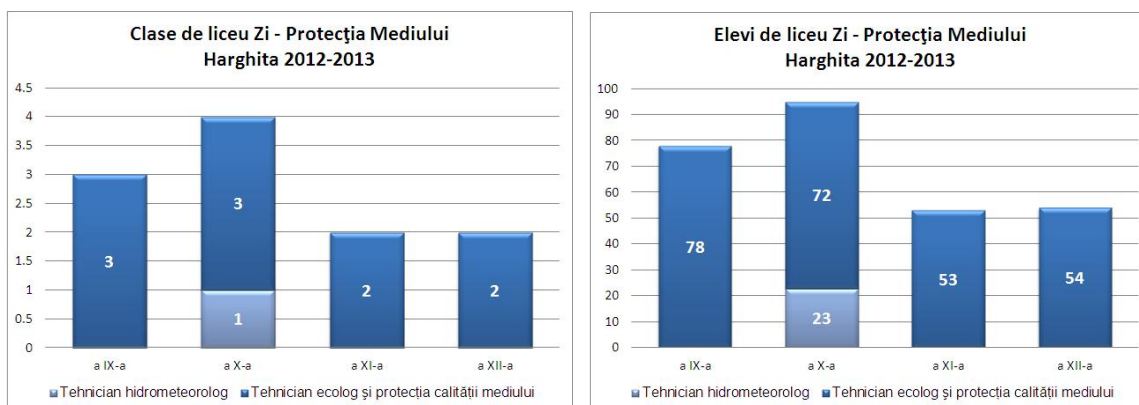

Figura 3.5. Numărul de clase și de elevi în Județul Harghita. Tehnician ecolog și protecția calității mediului și Tehnician hidrometeorolog.

Județul Mureș

În Județul Mureș există două specializări în protecția mediului:

- Tehnician ecolog și protecția calității mediului.
- Tehnician hidrometeorolog

Numărul de clase și numărul de elevi pentru cele 2 speciazări sunt prezentate în figura 3.6 și 3.7

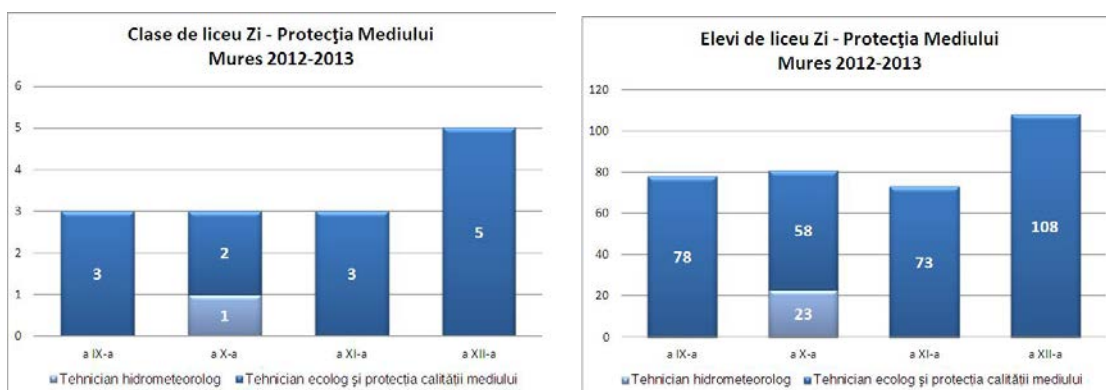

Figura 3.6. Numărul de clase și de elevi în Județul Mureș. Tehnician ecolog și protecția calității mediului și Tehnician hidrometeorolog.

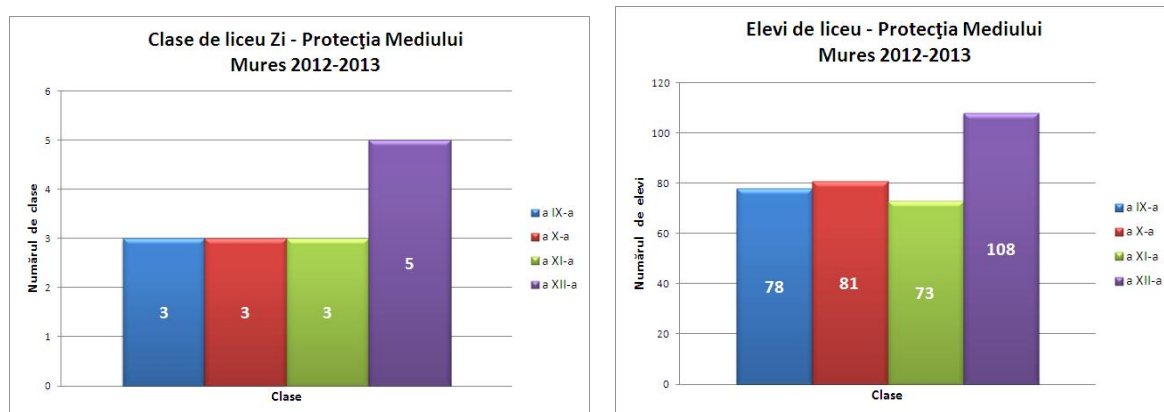

Figura 3.7. Numărul de clase și de elevi în Județul Mureș. Tehnician ecolog și protecția calității mediului și Tehnician hidrometeorolog.

Județul Sibiu

În Județul Sibiu există o singură specializare în protecția mediului:

- Tehnician ecolog și protecția calității mediului.

Numărul de clase și numărul de elevi sunt prezentate în figura 3.8

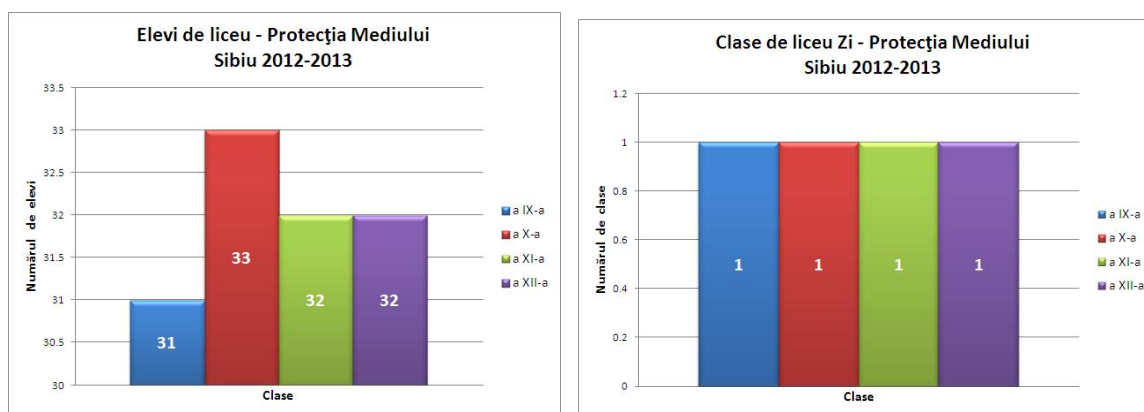

Figura 3.8. Numărul de clase și de elevi în Județul Sibiu. Tehnician ecolog și protecția calității mediului.

REGIUNEA CENTRU

La nivelul regiunii Centru există două specializări în protecția mediului:

- Tehnician ecolog și protecția calității mediului.
- Tehnician hidrometeorolog

Numărul de clase și numărul de elevi pentru cele 2 specializări sunt prezentate în figura 3.9 și 3.10

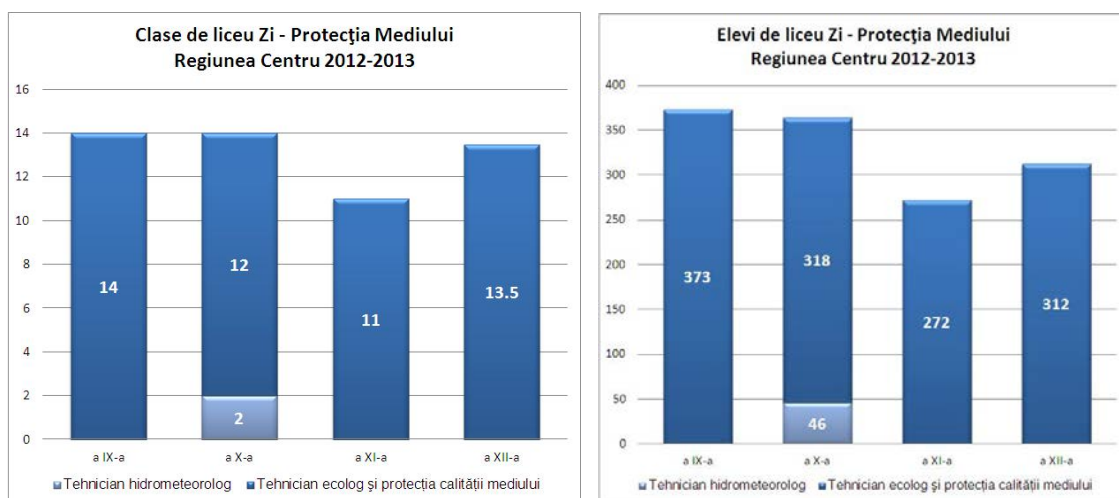

Figura 3.9. Numărul de clase și de elevi în Regiunea Centru. Tehnician ecolog și protecția calității mediului și Tehnician hidrometeorolog.

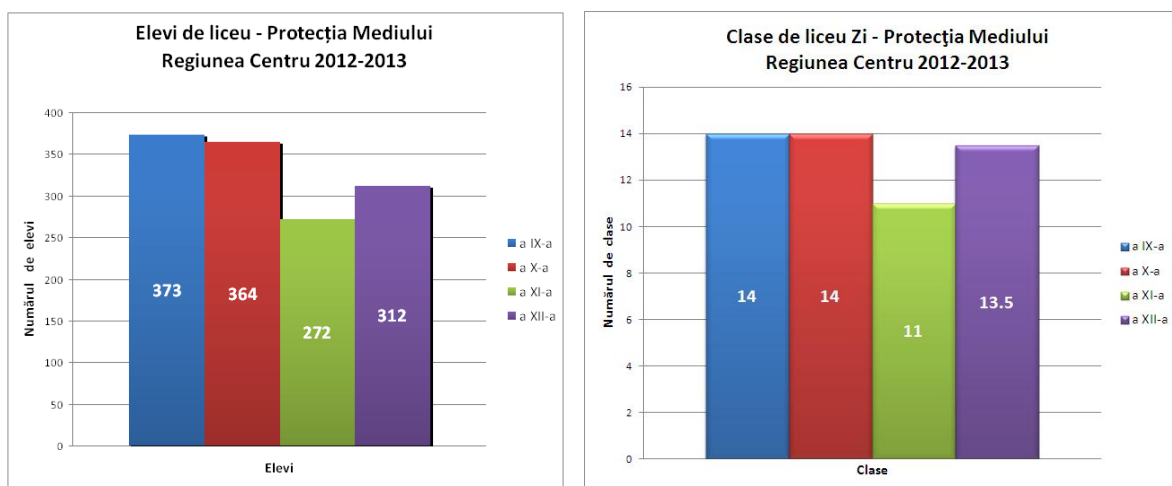

Figura 3.10. Numărul de clase și de elevi în Regiunea Centru. Tehnician ecolog și protecția calității mediului și Tehnician hidrometeorolog.

3.2 Analiza sistemului de formare profesională a adulților în domeniul protecției mediului

În analiza formării profesionale în domeniul mediului, post învățământ preuniversitar sau universitar am pornit de la culegerea datelor privind furnizorii de formare profesională din România, tipul și numărul programelor de formare profesională în domeniul protecției mediului autorizați de către Autoritatea Națională pentru Calificări din România (ANC).

Datele cu privire la furnizorii de formare profesională, programele autorizate, numărul de absolvenți pe județe și pe tipuri de cursuri deși sunt date publice sunt aproape imposibil de obținut. Există mai multe cauze, între care amintim: nu toate datele sunt publicate pe paginile instituțiilor, disponibilitatea instituțiilor de a furniza date este foarte scăzută datorită numărului mic de angajați din sistem, datele publicate pe pagina ANC sunt foarte slab structurate astfel încât timpul necesar culegerii unor informații este extrem de lung, unele dintre instituțiile implicate în sistem ca de altfel și ANC nu au o bază de date electronică pentru a putea avea acces la date facil și rapid și pe baza unor criterii stabilite.

În studiul de față am cules furnizorii de formare profesională și programele de formare profesională autorizate de către ANC care sunt publicați pe pagina autorității menționate. Încercările de a obține date de la ANC deși a existat disponibilitate a fost imposibilă tocmai din lipsa unei baze de date electronice cu activitatea din sistem. Pe de altă parte Autoritatea Națională pentru Calificări din România (ANC) este în plină reorganizare din fosta instituție care se numea Centrul Național de Formare Profesională a Adulților (CNFPA), termen utilizat în multe instituții și documente și astăzi după 2 ani de la transformare instituției. Datele prezente în lucrarea de față din sursele neoficiale ANC nu sunt actualizate la zi dar sunt datele publicate la nivelul lunii februarie 2013.

Situația furnizorilor de formare profesională, a tipurilor și numărului de programe de formare profesională din România la nivelul lunii februarie 2013.

În studiul de față am cules, am prelucrat și am centralizat furnizorii de formare profesională, cât și programele de formare profesională în domeniul mediului, autorizate de către ANC pentru a avea o imagine asupra acestora la nivelul României, prezentat pe tipuri și ocupații și pe fiecare județ în parte, în figura 3.11

Județ	FFP	CA	CB	CC	CD	CE	CF	CG	CH	CI	CJ
Alba	2	P	S	-	-	-	-	-	-	-	-
Arad	2	S	S	S							
Argeș	7	2S	2S	S	S	C					
Bacău	13	S+ 4P	2P	4P	2P			P	I+2S +6P		
Bihor	2	-	I	S	P	-	-	-	-	-	-
Bistrița Năsăud	1	I	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Botoșani	0										
Brașov	7	S	5S +I	-	-	-	C	S	-	-	-
Brăila	5	S+ P	I+ 2S	S+P	-	-	4P	-	-	-	-
Buzău	4	3S	I	I	-	-	-	S+P	-	-	-
Caraș Severin	0										
Cluj	6	P	-	I+S+ 2P	-	-	S	-	-	-	-
Constanța	11	P	P+ S	2I+2S +5P	-	-	2I+2S +4P	-	-	-	-
Covasna	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Dâmbovița	1	-	-	P	-	-	-	-	-	-	-
Dolj	10	-	5S	2S+3P	-	-	C	-	-	-	-
Galați	4	P	3P	P	-	-	-	-	-	-	-
Gorj	3	-	P	P	-	-	-	-	-	-	S
Giurgiu	1	-	-	I	-	-	-	-	-	-	-
Călărași	1	-	-	-	-	-	-	S	-	-	-
Harghita	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hunedoara	4	S	I+S	S	-	-	-	-	-	-	-
Ialomița	2	-	S	-	-	-	S	-	-	-	-
Iași	3	-	-	S+2P	-	-	-	-	-	-	-
Ilfov	1	-	-	P	-	-	-	-	-	-	-
Maramureș	0										
Mehedinți	0										
Mureș	2	P	2P	P	-	-	-	-	-	-	-
Neamț	5	-	S	2I+2S	-	-	-	I	-	-	-
Olt	1	-	-	S	-	-	-	-	-	-	-
Prahova	5	2P	3P	3P	-	-	-	-	-	-	-
Satu Mare	3	-	-	3P	-	-	-	-	-	-	-
Sălaj	1	S	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sibiu	5	-	4S	4S	-	-	-	-	-	-	-
Suceava	1	-	S	S	-	-	-	-	-	-	-
Teleorman	1	-	-	S	-	-	-	-	-	-	-
Timiș	4	-	2I+P	S+P	-	-	-	-	-	-	-
Tulcea	1	S	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vaslui	0										
Vâlcea	5	S	I+2P	3P	-	-	-	-	-	-	-
Vrancea	1	-	-	P	-	-	-	-	-	-	-
București	49	S	19S+ 18P	15S+ 16P	S+P	-	2C	2P	S+P	2S	-
Total	174	12P+ 14S	7I+32P +44S	7I+50P +37S	4P+ 2S	C	2I+8P+ 3S+4C	I+4P +3S	I+7P +3S	2S	S
Total	174	26	83	94	6	1	17	8	11	2	1

3.11. TABEL CU FURNIZORII DE FORMARE PROFESIONALĂ (FFP) AUTORIZAȚI ANC ȘI NUMĂRUL DE CURSURI AUTORIZATE ÎN DOMENIUL MEDIULUI 2012 (Sursa: ANC)

La nivelul României există 174 Furnizori de formare profesională autorizați de către Autoritatea Națională pentru Calificări aflată în subordinea Ministerului Educației Naționale.

Conform analizei, există 7 județe în care nu există nici un furnizor de formare autorizat în domeniul mediului.

Categoriile de furnizori autorizați sunt instituții publice, societăți comerciale private și organizații neguvernamentale.

La nivelul întregii țări există 10 tipuri de cursuri reprezentând 10 ocupații diferite, respectiv 10 profiluri ocupaționale. Programele de formare autorizate în România calculate pe cele 10 tipuri menționate, calculând fiecare județ în parte cu propriile cursuri autorizate sunt în număr de 249 programe de formare ale unor furnizori diferiți. În afara de cele 10 tipuri de cursuri respectiv ocupații sau profile ocupaționale există 4 categorii de cursuri așa cum sunt ele clasificate în sistemul de formare profesională din România în baza OG 129/2000 cu modificările și completările ulterioare:

- cursuri de inițiere (notate în tabele cu I)
- cursuri de perfecționare (notate în tabele cu P)
- cursuri de specializare (notate în tabele cu S)
- cursuri de calificare (notate în tabele cu C)

Fiecare din cele 4 categorii de cursuri având definiție, valoare, curriculumă, competențe și durată diferite.

Astfel devine esențială analiza și interpretarea corectă a fiecărei categorii în parte ținând cont de criteriile enunțate. Singura categorie care este reglementată din punctul de vedere al orelor de formare profesională sunt cursurile de calificare a căror durată minimă este de minimum 360 ore de pregătire / nivel de calificare, din care un minimum de 2/3 din orele de pregătire trebuie să fie ore de pregătire practică.

Celelalte 3 tipuri de formare, din punctul de vedere al orelor de formare sunt la latitudinea furnizorului de formare profesională dacă sunt corelate cu prevederile curriculare și comisia de autorizare - partea de experți, a avizat favorabil numărul orelor. Din punct de vedere al definiției, competențelor și valorii certificatelor de absolvire, specializarea are cea mai mare durată în ore față de cursurile de inițiere sau perfecționare.

Pentru explicitare prezentăm definirea acestor celor 4 categorii de cursuri așa cum sunt ele definite cu exemple în suportul de curs pentru formator de formatori (Bălănean & Coșa, 2012):

Cursurile de Inițiere

Sunt cursuri în urma cărora se obțin un număr de competențe de bază, minime într-un domeniu specific care poate fi diferit de ocupația de bază a cursantului.

- Competențele obținute sunt minimale și nu pot defini o ocupație într-un domeniu nou.
- *De exemplu:* Un curs de inițiere în operare PC pentru secretare îi conferă un număr minim de competențe în operare PC dar nu poate fi asimilat cu ocupația de informatician sau operator PC.

Cursuri de Perfecționare

Sunt cursuri în urma cărora se obțin un număr de competențe într-o ocupație existentă, care perfecționează competențele existente sau completează unitățile de competențe cu elemente de competență noi.

- Certificatul obținut nu poate defini o ocupație nouă, el certifică *perfecționarea competențelor într-o ocupație existentă*.
- *De exemplu:* Un curs de perfecționare în sudură cu un nou tip de instalație de sudură, poate oferi competențe de a utiliza noul tip de instalație, dar nu conferă întreg pachetul de competențe pentru a fi sudor. Aceste competențe completează competențele pe care un sudor le are la data cursului.

Cursuri de Specializare

Sunt cursuri în urma cărora se obțin un număr de competențe care pot defini o specializare nouă sau o ocupație nouă, dar în același domeniu general de competențe.

- *De exemplu:* Medicul care a terminat facultatea de medicină, se poate specializa în Chirurgie sau o altă ramură, dar din cadrul aceleiași domeniu de competențe: Medicina. Este o ocupație nouă, dar în același domeniu.

- Inginerul IT în urma unui curs de Specializare de Formator obține o ocupație nouă, Formator în Domeniu IT. Este o ocupație nouă dar în același domeniu de competențe de bază: Formator în domeniu IT.

Cursuri de calificare / recalificare

Sunt cursuri în urma cărora se obține un pachet de competențe care definesc o ocupație nouă, într-un domeniu nou, de sine stătător.

- *De exemplu:* Un tehnician chimist, poate urma un curs de calificare pentru ocupația de electrician, care în conferă tot pachetul de competențe care definește ocupația de electrician, independent de ocupația inițială, de tehnician chimist.

Situația furnizorilor de formare profesională, a tipurilor și numărului de programe de formare profesională din Regiune Centru la nivelul lunii februarie 2013.

Județ	Furnizori	CA	CB	CC	CD	CE	CF	CG	CH	CI	CJ
Alba	2	P	S	-	-	-	-	-	-	-	-
Brașov	7	S	5S+I	-	-	-	C	S	-	-	-
Covasna	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Harghita	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mureș	2	P	2P	P	-	-	-	-	-	-	-
Sibiu	5	-	4S	4S	-	-	-	-	-	-	-

3.11. TABEL CU FURNIZORII DE FORMARE PROFESIONALĂ (FFP) AUTORIZAȚI ANC ȘI NUMĂRUL DE CURSURI AUTORIZATE ÎN DOMENIUL MEDIULUI REGIUNEA CENTRU - 2013 (Sursa: ANC)

Legenda:

Cod curs	Tipul cursului
I	Curs de Inițiere
P	Curs de Perfecționare
S	Curs de Specializare
C	Curs de Calificare

4S = 4 cursuri de specializare autorizate

Legenda:

Cod curs	Nume curs
CA	RESPONSABIL DE MEDIU
CB	AUDITOR DE MEDIU
CC	MANAGER AL SISTEMELOR DE MANAGEMENT DE MEDIU
CD	EVALUATOR SI AUDITOR DE MEDIU
CE	MONITOR MEDIU ÎNCONJURĂTOR
CF	TEHNICIAN ECOLOG ȘI PROTECȚIA CALITĂȚII MEDIULUI
CG	SPECIALIST MANAGEMENTUL DEȘEURILOR
CH	INSPECTOR PROTECȚIA MEDIULUI
CI	INSPECTOR PENTRU CONFORMARE ECOLOGICĂ
CJ	AGENT ECOLOG

Situația absolvenților unor cursuri de formare în domeniul mediului la nivelul Regiunii Centru la nivelul anilor 2011 și 2012.

Cod curs	Nume curs	2011	2012	Județ
CA	RESPONSABIL DE MEDIU	58P	72P	Mureș
CB	AUDITOR DE MEDIU	27S	34S	Sibiu
CC	MANAGER AL SISTEMELOR DE MANAGEMENT DE MEDIU	58S	50S	Sibiu
CD	EVALUATOR SI AUDITOR DE MEDIU			
CE	MONITOR MEDIU ÎNCONJURĂTOR			
CF	TEHNICIAN ECOLOG ȘI PROTECȚIA CALITĂȚII MEDIULUI			
CG	SPECIALIST MANAGEMENTUL DEȘEURILOR	38S	40S	Mureș
CH	INSPECTOR PROTECȚIA MEDIULUI			
CI	INSPECTOR PENTRU CONFORMARE ECOLOGICĂ			
CJ	AGENT ECOLOG			

3.12. TABEL CU NUMĂRUL DE ABSOLVENȚI AI CURSURILOR DE FORMARE ÎN DOMENIUL MEDIULUI ÎN REGIUNEA CENTRU

În 2011 și 2012 în județele Alba, Harghita și Covasna nu au existat absolvenți ai unor cursuri de formare profesională în domeniul protecției mediului, nici de către furnizori de formare din județele amintite, nici de către alți furnizori din alte județe.

În județul Brașov datele sunt indisponibile deoarece nu exista o bază de date electronică, iar culegerea datelor ar fi presupus ca secretariatul tehnic să analizeze toate dosare tuturor cursurilor și toate dosarele de examene a tuturor cursurilor din toate domeniile care s-au derulat în anii 2011 și 2012, volum de muncă aproape imposibil de realizat.

CAP. 4. CONCLUZII ȘI DIRECȚII VIITOARE DE STUDIU ȘI CERCETARE

Din analiza realizată de către noi pe baza bibliografiei și a cercetărilor și experienței noastre materializate în documente publicate, prezentate în capitolele 1, 2 și 3 rezultă foarte clar faptul că în domeniul specific al protecției mediului și cel general al dezvoltării durabile, domeniul educației preuniversitare și a formării profesionale a adulților au de realizat pași importanți, chiar luând în calcul propria strategie de dezvoltare durabilă și cu atât mai mult dacă luăm în calcul strategiile la nivel european.

Numărul de specialități în învățământul preuniversitar nu numai că este mic și ca urmare diversitatea lipsește cu desăvârșire, dar există o problemă legată și de identificarea și formularea specialităților care pot să fie absorbite de piața muncii. Sistemul de învățământ preuniversitar se confruntă cu o problemă diversă, dar ancorarea acestuia în realitatea pieței muncii este o condiție necesară pentru a mări eficiența scăzută a acestui tip de învățământ. Discuția pe marginea eficienței se referă cu precădere la investiția în învățământul preuniversitar profesional și tehnici cu privire la costurile totale ale acestuia și gradul de absorbție pe piața muncii a absolvenților în domeniile în care au fost pregătiți. Este clar o investiție nejustificată pregătirea în cazul de față a elevilor în domeniul protecției mediului dacă aceștia după absolvire vor urma un învățământ superior în cu totul alte specialități sau se vor integra pe piața muncii în alte domenii.

Un alt aspect în învățământul preuniversitar profesional și tehnic se referă la necesitatea integrării principiilor dezvoltării durabile dincolo de specializările din domeniul protecției mediului, așa cum este stipulat atât în strategiile de dezvoltare durabilă din România, cât și în strategiile europene.

Regândirea și reformarea sistemului de învățământ preuniversitar prin prisma principiilor dezvoltării durabile este un proces complex și de durată, dar care ar fi necesar să fie formulat nu numai în strategia de dezvoltare durabilă a României, ci și în strategiile de regândire și reformă a acestui tip de învățământ.

O schimbare de paradigmă în sensul integrării principiilor de dezvoltare durabilă în învățământul preuniversitar în special al celui profesional și tehnic a devenit o necesitate acută. Pentru această schimbare de paradigmă ar fi necesar ca cei care fac reforma, cei care stabilesc curriculele și elaborează manualele școlare, cât și profesorii să parcurgă programe de formare în domeniul dezvoltării durabile. Această necesitate și posibilitate se încadrează tocmai în strategia de dezvoltare durabilă care pune accent pe educație și formare pe toată durata vieții.

Concluziile noastre cu privire la măsurile necesare pentru creșterea gradului de absorbție a fondurilor europene pentru perioada 2014 – 2020 și implicit dezvoltarea pregătirii resurselor umane, ar presupune câteva măsuri rezultate din analiza noastră a situației 2007-2013 în România, dar și din analiza situației țărilor europene cu grad ridicat de absorbție, dintre care menționăm doar o parte:

- elaborarea unor proceduri foarte clare și simple pentru aplicații și pentru derulare
- creșterea semnificativă a gradului de transparență în toate procedurile
- reformularea semnificativă a contractelor de finanțare cu responsabilități și răspunderi echivalente între beneficiari și organismele de implementare
- asigurarea prefinanțării beneficiarilor într-un procent mare, minimum 30%
- sistem de raportare mult simplificat, ușor de realizat și verificat
- sistem de decontare a cheltuielilor mult simplificat, ușor de realizat și verificat
- decontări la termenele stabilite cu o durată maximă rezonabilă, garantată prin contract
- garantarea prin contract a stabilității și constanței reglementărilor pe timpul derulării proiectelor
- asigurarea și garantarea unei comunicări eficiente cu organismele de implementare cu proceduri și termene clare
- asigurarea unor modele de bună practică, atât în scrierea proiectelor, cât și în implementare pe proceduri simplificate

- reducerea semnificativă a birocrăției și a altor cheltuieli colaterale scopului proiectului
- măsuri cu rezultate concrete și reale pentru reducerea timpului și costurilor birocratice pentru achiziții
- flexibilizarea și reducerea timpului pentru modificări prin acte adiționale care duc la îmbunătățirea calității derulării și rezultatelor proiectelor
- responsabilizarea organismelor de implementare pentru derularea în bune condiții a proiectelor.
- Stabilirea domeniilor de finanțare pe baza unor studii reale și pertinente astfel încât să se evite finanțarea inefficientă în direcții care nu aduc real niciun rezultat și nicio plusvaloare autentică.
- Stabilirea domeniilor de finanțare a programelor pentru resurse umane pe baza unor consultări reale cu mediul economic, dar și cu furnizorii de formare profesională care sunt mult mai ancorați în realitatea pieței din România.

Concluziile cu privire la sistemul de formare profesională din România rezultă în parte la prima analiză a graficelor și situațiilor prezentate în lucrarea de față.

Există un număr foarte mic de programe de formare profesională în domeniul protecției mediului, iar la capitolul general dezvoltare durabilă situația este și mai dramatică.

Faptul că există județe în care nu există nici un furnizor de formare profesională sau județe în care în ultimii 2 ani nu s-au derulat cursuri în domeniul protecției mediului se adaugă numărului mic de profile ocupaționale autorizate.

Numărul mic de specialități în domeniul protecției mediului, dar și lipsa celor în domeniul dezvoltării durabile este leagat pe de o parte de reglementările cu privire la activitatea economică în sensul acestor direcții și pe de altă parte un număr mic de standarde ocupaționale pe baza cărora se pot autoriza cursuri de către ANC. Discrepanța mare între numărul ocupațiilor din COR și numărul standardelor ocupaționale nu este specific doar domeniului mediului sau cel al dezvoltării durabile.

O nouă paradigmă în îmbunătățirea COR și crearea de noi standarde ocupaționale este imperios necesară.

La fel ca în cazul învățământului preuniversitar și în formare profesională a adulților este necesară o nouă paradigmă, în concordanță cu strategiile de dezvoltare durabilă a

României și a celor europene, în care principiile dezvoltării durabile să fie parte din noua abordare dincolo de ocupațiile specifice domeniului în sine.

Depășirea granițelor domeniilor din protecția mediului este necesară în toate domeniile, nu doar pentru că sunt prevăute în strategiile naționale și europene privind dezvoltare durabilă, ci și pentru că, este mult mai ușor și eficient de prevenit decât de sancționat și reparat.

Direcțiile viitoare de cercetare sunt în direcțiile formulate în prezenta lucrare care, este un modest demers de abordare a complexității educației și formării profesionale în domeniul protecției mediului și a dezvoltării durabile.

Învățământul universitar nu a fost luat în analiză dintr-un motiv simplu, deoarece sectoarele deficitare în domeniul cercetării sunt învățământul preuniversitar profesional și tehnic și domeniul formării profesionale.

Ca urmare direcțiile viitoare de cercetare pe care le considerăm necesare sunt în direcțiile demarate în prezenta lucrare dar cu o mai mare complexitate, pe baza principiilor dezvoltării durabile într-o paradigma postmoderna adaptativ dinamică dintre-o perspectivă inter-, pluri-, și transdisciplinară.

BIBLIOGRAFIE

Barbazette, J. (2006). *Training needs assessment: Methods, tools, and techniques*, San Francisco: Pfeiffer.

Bălănean, R. (2010). *Rolul și nevoia de formare profesională din perspectiva organizațiilor vs. angajaților în context european vs. criză*. In M.Milcu (Ed.), *Cercetarea moderna în psihologie: Studii aplicative* (pp. 15-25). București: Editura Universală.

Bălănean, R. & Coșa, L. (2011). *Formarea profesională a adulților - noi perspective. Nevoi și direcții de dezvoltare în context european*. In M.Milcu (Ed.), *Tendențe actuale în cercetarea aplicativă* (pp. 37-43). București: Editura Universală.

Bălănean, R. & Coșa, L. (2011), *Studiu multiregional privind situația actuală a formării profesionale a adulților*. In M.Milcu (Ed.), *Tendențe actuale în cercetarea aplicativă* (pp. 33-37). București: Editura Universală.

Bălănean, R. & Coșa, L. (2012), *Support de curs „Formatori de formatori”*, Tîrgu Mureș, Ed. IEERH.

Comisia Mondială pentru Mediu și Dezvoltare , *Our Common Futur*, Oxford University Press, 1987

CNIDPT- Regiunea Centru & CLDPS Mureș (2012). *Situația învățământului profesional și tehnic în Regiunea Centru*. Brașov, Tîrgu Mureș

COM (2008) 865, 16.12.2008; endorsed by the Conclusions of the European Council of 12.5.2009. Brussels.

COM (2009) 400. 24.7.2009. *Mainstreaming sustainable development into EU policies: 2009 Review of the European Union Strategy for Sustainable Development*. Brussels (p.13)

GHK (2008). *Inventory of innovative practices in education for sustainable development*. Bussels. http://ec.europa.eu/education/more-information/doc/sustdev_en.pdf

Goldbach, D. (2012). *Paradigma structura comportament performanță în industria alimentară din Romania din perspectiva dezvoltării durabile*. Târgoviste, Școala Doctorală - Universitatea Valahia.

Guvernul României & PNUD (2008). *Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României - Orizonturi 2013-2020-2030*. București

Meadows D.A, Meadows D.L., Randers J., Behrens W.W.,- „*The Limits to Grow, ediția aIII-a*”, A Potomac Associates Book, Washington, 1972.

Nicolescu, B (1999). *Transdisciplinaritatea*. Ed. Polirom, Iași.

Odobleja, Ș. (1938-1939). *Psychologie Consonantiste*. Vol.1-2. Librairie Maloine, Paris.

<http://www.anc.gov.ro>

<http://dexonline.ro/>

http://ec.europa.eu/education/more-information/doc/sustdev_en.pdf

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2009:0400:FIN:EN:PDF>